

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОДЕСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту**

**Кваліфікаційна робота
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION BY MEANS OF INNOVATIVE
TECHNOLOGIES**

на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»

Виконала: здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальності 011 Освітні, педагогічні
науки
освітньо-професійної програми
Педагогіка середньої освіти
Галкіна Н.С.
Науковий керівник: д. пед. н, проф.
Ягоднікова Вікторія Вікторівна
Рецензент: науковий ступінь, вчене
звання ПІБ

Рекомендовано до захисту:
протокол засідання кафедри педагогіки
та освітнього менеджменту
№ від
Завідувач кафедри
_____ Р.В. Костенко

Захищено на засіданні ЕК
протокол № від
Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою,
шкалою ECTS, бали)
Голова ЕК
_____ ПІБ
Одеса – 2021

Одеса – 2021

АНОТАЦІЯ

Галкіна Н.С. Національно-патріотичне виховання засобами інноваційних технологій. Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Освітньої- професійної програми «Педагогіка середньої освіти». КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». Одеса, 2021. Рукопис.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано основні напрями національно-патріотичного виховання дітей шкільного віку, особливості системи методів і засобів патріотичного виховання у школі. Подано сутність і завдання патріотичного виховання, проаналізовано законодавчу базу щодо даної проблематики. За результатами емпіричного дослідження розроблені методичні рекомендації щодо формування в учнів патріотичних поглядів.

Ключові слова: патріотичне виховання, патріотизм, патріотична свідомість.

SUMMARY

Halkina N.S. National-patriotic education by means of innovative technologies. Manuscript.

Qualification work for the degree of higher education "Master" specialty 011 Educational, pedagogical sciences Educational - professional program "Pedagogy of Secondary Education". KZVO "Odessa Academy of Continuing Education of the Odessa Regional Council". Odessa, 2021. Manuscript.

The qualification work analyzes the main directions of national-patriotic education of school-age children, features of the system of methods and means of patriotic education at school. The essence and tasks of patriotic education are given, the legislative base on this issue is analyzed

According to the results of the empirical study, methodological recommendations for the formation of patriotic surveys in students have been developed.

Key words: patriotic education, patriotism, patriotic consciousness.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	9
1.1. Національно-патріотичне виховання як педагогічна проблема.....	9
1.2. Вікові особливості підлітків	22
1.3. Інноваційні технології національно-патріотичного виховання підлітків	38
Висновки до розділу1	48
РОЗДІЛ2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ.....	49
2.1.Методика організації дослідження.....	49
2.2.Організація та проведення емпіричного дослідження.....	56
Висновок до розділу2	59
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	60
3.1. Аналіз одержаних результатів дослідження.....	60
3.2.Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання	63
Висновок до розділу 3.....	66
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність. У сучасних глобальних політичних, економічно-соціальних реаліях українського народу, усвідомлення загрози бездуховності, браку національно-духовної культури молоді, актуалізується проблема національно-патріотичного виховання підростаючого покоління, оскільки від її вирішення залежить соціально-економічна й соціокультурна стабільність нашої країни, збереження її територіальної цілісності.

Проблеми виховання національно-патріотичної свідомості, занепад цінностей і моральності, духовності, нехтування законами, байдуже ставлення до національних надбань та шляхи подолання даних проблем висвітлено в державних документах: Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Одним із головних завдань вище перелічених документів є виховання любові до Батьківщини, збереження культурної спадщини, формування національної свідомості та освоєння соціально-значущих цінностей, які повинні передаватись з покоління у покоління.

Варто відмітити, що на даний момент і в майбутньому варто приділяти велику увагу патріотичному вихованню, бережному ставленню до Батьківщини, рідної мови, збереженню і передаванню набутих цінностей з покоління у покоління.

Такого результату можна досягнути шляхом виховання таких почуттів і навичок з дитинства у сім'ї, а в подальшому – у дитячих садочках, школах та закладах вищої освіти. Важливо не пропускати ці етапи життя з метою патріотичного виховання, адже таким чином можна сформувати належний рівень цінностей, вподобань, захоплень та спонукати до самосвідомості.

Результативність та успішність виховної роботи залежить від доречного використання досвіду минулих років, збереження національних звичаїв і

традицій, а також від застосування ефективних підходів для вирішення нагальних питань.

Головним завданням школи є виховання людини як свідомого громадянина. Для досягнення такої мети вчителі повинні використовувати інноваційні форми роботи з учнями і добре володіти інформацією про складові елементи і особливості технологій національно-патріотичного виховання, щоб матеріал був не лише корисним та актуальним, а подача інформації – доступною.

Дослідження теоретичних та практичних аспектів даної проблеми представлені у роботах Ю.Азарова, О.Богданов, М.Болдирєва, Г.Ващенко, Д.Донцова, О.Духновича, Е.Жарського, М.Красовицького, А.Макаренка, І.Мар'єнка, О.Огієнка, Г.Победоносцева, С.Русової, В.Сухомлинського, К.Ушинського та ін.

Наукові праці І.Беха, Г.Біленької, А.Бойко, М.Боришевського, Ю.Завалевського, П.Ігнатенка, В.Каюкова, Б.Кобзаря, В.Ковалю, М.Левківського, І.Матюши, О.Сухомлинської, Д.Чижевського та ін. були спрямовані на вивчення формування свідомих патріотів, які люблять свій край.

За творами Г. Болла, І. Беха, І. Булах, Л. Долинської, О. Киричук, І. Кон, Є. Поміткіної, В. Рибалки та інших. Належність до певної країни, сприйняття звичаїв та традицій цієї країни пояснюється усвідомленням внутрішнього потенціалу молоді та основ патріотичного виховання, закладених у ранньому віці.

Роботи О. Гевка, В. Гонського, І. Зверєва, В. Ковалю, О. Литовченка присвячені проблемі виховання патріотів різного віку, формування та сприйняття патріотів. патріот. Цінність, набута попередніми поколіннями. А. Москлов, П. Онишок, Р. Петронговський та інші.

Заохочення молоді до виховання патріотизму і патріотизму означає, що у підлітковому віці чітко видно формування усвідомленого ставлення себе і навколишнього світу. Вони мають почуття відповідальності за свої

дії. В. Вербицький, Л. Ковбасенко, С. Матрова, В. Мачуський, Р. Науменко, І. Первушевська, Г. Пустовіт, А. Сиротенко, Т. Соломатіна, Т. Сущенко, О. Сухомлинська та ін. У своїх роботах вони розкривали ключові моменти національно-патріотичного виховання підлітків у закладах освіти.

З практичної точки зору національно-патріотичне виховання підлітків у навчальних закладах України проводиться не достатньою мірою, у зв'язку із низкою невирішених питань і проблем, що пояснюється певними суперечностями при вихованні і недостатній увазі до наявних надбань і цінностей.

Вікові особливості підлітків залишаються поза увагою при організації різноманітних заходів на національно-патріотичну тематику, відсутність систематичності і постійного підтримання національних звичаїв і традицій при проведенні свят і визначних подій для українського народу.

Отже, відсутність або недостатня розробленість методів і способів їх впровадження у навчальну програму, за допомогою яких можна підвищити рівень національно-патріотичного виховання підлітків у навчальних закладах спонукали до вибору теми дослідження: «Національно-патріотичне виховання засобами інноваційних технологій».

Об'єкт дослідження: національно-патріотичне виховання.

Предмет дослідження: національно-патріотичне виховання засобами інноваційних технологій.

Мета дослідження: проблеми національно-патріотичного виховання на основі аналізу літературних даних та розробка методики.

Завдання:

1. Проаналізувати проблему національно-патріотичного виховання підлітків.
2. Виявити особливості інноваційних технологій національно-патріотичного виховання підлітків.
3. Провести емпіричне дослідження.

4. Надати методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання засобами інноваційних технологій.

Методи дослідження:

Теорія – аналізувати, синтезувати, робити висновки, класифікувати, впорядковувати, порівнювати наукові підходи, концепції, положення, визначати сутність інноваційних технологій, а також виховувати та культивувати патріотизм молоді та з'ясовувати їх вікові особливості; діагностичний експеримент (спостереження, анкета, інтерв'ю, множинний вибір, самооцінка) щодо визначення рівня патріотизму - етнічне виховання молоді; статистика – статистичний метод обробки результатів.

База дослідження: Веселокутської ЗЗСО I-III ступенів Теплицької сільської ради Болградського району Одеської області взяли участь учні 5-го класу класний керівник та батьки.

Теоретичне значущість отриманих результатів: у процесі дослідження нами здійснено аналіз наукових підходів щодо роботи національно-патріотичного виховання з підлітками.

Практичне значущість отриманих результатів: результати та висновки дослідження можуть бути використані при організації інноваційної діяльності освітніх установ, шкіл, асоціацій, об'єднань інноваційних освітніх установ, освітніх комплексів. Департамент освіти – науки при Департаменті освіти районів та міст у центральному управлінні з виховання патріотизму за допомогою передових технологій.

Апробація результатів дослідження: Педагогіка партнерства в умовах модернізації дошкільної освіти: теорія та практика: збірник тез Всеукраїнської науко-практичної онлайн конференції (23 листопада 2021р., м. Одеса). - Умань: Візаві ,2021. - 204с. ЯгодніковаВ.В., Галкіна Н.С. Національно-патріотичне виховання особистості у сучасному закладі Освіти засобами інноваційних технологій.84 -87с.

Структура роботи: Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, висновків та списку використаних джерел, додатків.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи- 88 сторінок, основна частина складає 73 сторінки., діаграми та анкети.

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Національно-патріотичне виховання як педагогічна проблема

Виховання громадянина і справжнього патріота своєї держави – завжди були головними завданнями, які ставились перед кожною родиною, навчальним закладом і людством протягом життя.

У зв'язку із цим, функціонування освітньої системи має на меті сформувати такий світогляд людини, що зможе поєднувати у собі практичну діяльність при виконання роботи із сформованими життєвими цінностями патріота. Тому головною функцією освіти є формування патріотичної свідомості, постійне навчання і виховання.

У сучасних умовах виховання молоді базується на ствердженні та усвідомленні кожної людини, як патріота своєї держави, відданого громадянина, який має чітку життєву позицію і принципи, які сприятимуть розвитку держави, підтриманню її цілісності, звичаїв і традицій. Така особистість чітко знає і усвідомлює свої права та обов'язки, розуміє і несе відповідальність за прийняті рішення і наслідки за них [4].

Беручи до уваги вище перелічені фактори, станом на сьогоднішній день з метою відродження вітчизняних традицій при вихованні, педагоги використовують основні ідеї та принципи української педагогіки другої половини ХХ ст., щоб відновити національно-патріотичне виховання молоді, яке базується на гідності, політичній культурі, силі і волі духу, прийнятті своїх прав, свобод і зобов'язань перед Батьківщиною, усвідомленні відповідальності за свій народ.

У сучасному суспільстві через зміну цінностей і життєвих орієнтирів спонукає до пошуку нового аналізу визначення понять «патріотизм» та «патріотичне виховання», про значення яких раніше замовчувалось або з

часом змінювались, що пояснюється розвитком суспільства, зміні потреб та інше. Проте розуміння і використання педагогічного досвіду минулого допомагає вирішувати питання проблем національно-патріотичного виховання тепер.

Як свідчить досвід, будь-яка наука не має здатності до існування і розвитку, за умови заперечення, неприйняття і без аналізу отриманих даних з минулого, для застосування їх для створення майбутнього. Наприклад В. Вернадський вважав, що кожне покоління науки має серйозно ставитись до історії науки не лише тому, що наші знання про минуле розширюються, розкривають новий матеріал чи відкривають нові способи реконструкції минулого. Кожне покоління вчених шукає і знаходить історія науки відображення наукових течій свого часу, і наукова думка минулого з'являється щоразу по-новому[5].

Виховання являє собою складний і багатогранний процес, який полягає у формуванні особистості, створенні необхідних умов для її розвитку і нормальної життєдіяльності. Всебічний гармонійний розвиток особистості становить основу виховання, адже людина вважається найдосконалішим витвором на світі.

До основних компонентів загальнолюдської культури відноситься також виховання. Різноманітні досягнення, знання формувалися тривалий час і створюють історію, в свою чергу учень повинен засвоїти і збагнути ці всі основи за короткий проміжок часу. Тому така діяльність являє собою перехідний місток між культурою минулого і входження у свідоме майбутнє.

Такий розвиток досягається шляхом органічної взаємодії і розуміння між дітьми, вчителями і соціумом вцілому. Досягти хороших результатів у цьому напрямку допоможе досвід і підтримка вихованців з боку вихователя, які будуть спрямовані на розвиток і самореалізацію учнів [6].

Виділяють наступні етапи виховання, які мають свої особливості.

Першим етапом процесу виховання є розуміння загальних норм і правил поведінки, яким їх навчають. Джерелами отримання такої інформації можуть

бути: слова, сказані вчителем; приклад поведінки членів сім'ї, знайомих; стаття в журналі, газеті, інтернеті та інше.

Основу становлять вчинки, які і формують особистість. Допускання помилок, не є значною проблемою, якщо своєчасно будуть надаватись доцільні рекомендації для корекції поведінки дитини.

Другим етапом виховання є формування ставлення учнів до норм і правил поведінки, яка пропонується. Важливим компонентом є те, щоб учень не лише розумів і усвідомлював сказану інформацію, побачене чи запропоноване зробити, а і виявляв свої почуття і емоції.

Одним із способів пробудження патріотизму в учнів є наведення реальних прикладів із змінами, які відбуваються в його сім'ї, населеному пункті. Тому способом спонукання учнів до вчинків є загострення почуттів через відомі для них ситуації і події, що мали хороший результат і ефект.

Третій етап – це формування поглядів і переконань, де формування поглядів розглядається як отримання, засвоєння і використання отриманих норм для власного досвіду в особистих цілях. Це потенційна готовність до дії.

В свою чергу, переконання – це погляди, які базуються на твердих принципах у світосприйнятті, є поштовхом для прийняття рішень і виконання дій.

Четвертим, головним етапом виховного процесу є формування загальної спрямованості особистості під час різноманітних видів діяльності. Багаторазові повторення тренувань у діяльності, сприяють формуванню навичок і звичок поведінки, які підтримують і підтверджують власні погляди і переконання. Іншими словами, багаторазові повторення певних дій переростають у звичку, яка з часом стає нормою, що у подальшому формують риси характеру, поведінку і основні характеристики особистості [7].

Система виховання завжди відображає і збагачує різні компоненти свідомості свого народу, сприяє створенню і розвитку для розкриття вмінь, навичок і талантів кожного громадянина і обов'язкового формування внутрішнього потенціалу – духовних цінностей [8].

У національно-патріотичному вихованні підлітків особливе місце належить до взаємодії з батьками. Суть такої взаємодії полягає в організації спеціальної підготовки старших членів сім'ї до виконання виховної ролі, що визначає вибір напрямків роботи Концепція української освіти почала формуватися з моменту утворення Київської держави. Дослідник та перекладач «Історії минулих років»

В. Яременко зазначає, що домінуючою силою в літописі є релігійне уявлення про людину та світ, полум'я любові до своєї Батьківщини. У цей розділ включені «Слова Ігоря параду», Літописи Київські та Лич-Волинські, «Слова Закону та Благодати» митрополита Хіларіона, Києво-Печерського Патрика та багато інших [9].

У період національного відродження України (XIV-XVIII ст.) виховання молоді було зосереджено на любові до Батьківщини, повазі до героїв та готовності захищати Батьківщину. Братські школи займаються поширенням знань про формування свідомості з метою відновлення патріотизму слов'янської мови як цінності та національної мудрості.

Положення патріотичного виховання відображені у працях видатних вчителів на той час, письменників, релігійних та політичних діячів, а саме:

Ю. Бурецький, А.Вишанський, Л. Гірка, П. Могила, П. Прокопович, М. Смурицький та ін [9].

Запорізьке козацтво – це українське явище, засноване на культурі патріотизму. Козача духовність, етика, духовна велич, патріотичні ідеї створили козацьку педагогіку, що має свої ідеї, методи та способи впливу на підростаюче покоління пацієнтів, які вирощуються на внутрішніх принципах свободи, доброти, вірності, довіри та любові за Батьківщину.

Ідея патріотичного виховання в епоху бароко відображена в концепції Яскороди «робота по дому», яка наголошувала на суверенному праві людини на національну освіту [11]. У статтях «Ірод вдячний» та «Бідний соловей» він вважав, що такі моральні якості, як благородство, смирення, поміркованість, працьовитість та доброта пов'язані з патріотизмом.

Політичне та національне відродження України (XIX століття – початок XX століття) оснований на посиленні почуття національної свідомості, гідності, яскраво виражених патріотичних почуттях та розвитку науки та освіти. У цей період велика увага приділялась вихованню почуття національної гордості, поваги і бережного ставлення до свого та інших народів.

В загальному, усі дослідження радянського періоду, що мали на меті виховання молодого покоління можна представити наступним чином:

- роботи, спрямовані на впровадження ленінських положень і основ національної політики, національному і патріотичному вихованню в даний період;
- наукові роботи, в яких містилась інформація про питання національного і патріотичного виховання, їх особливості та взаємозв'язок.
- література, у якій охарактеризовано особливості, засоби і методи патріотичного виховання молоді;
- спеціальні дослідження, які розкривають зміст патріотизму і пролетарського інтернаціоналізму [12].

Сутність таких понять, як «патріотичне свідомість», «патріотизм», «любов до Батьківщини» у тих вивчення патріотичного виховання розглядається багатьма вченими. Цій темі присвячено фундаментальні праці філософів В. Бичка, О.Забужка, І.Надольного, І. Стогний, В. Шинкарук. Психологічна складова патріотизму аналізується у своїх наукових працях наступними сучасними психологами: О. Боровиком О. Богушем, М. Боришевським, В. Котирло, Н. Михальченко та іншими [13].

Протягом усієї історії термін «патріотизм» розумівся по-різному через різноманітність та неоднозначність його використання через специфіку його структури та різні форми його вираження. Сутність таких понять, як «почуття патріотизму», «патріотизм», «любов до країни».

Цій темі присвячені фундаментальні праці філософів В.Бичко, О.Забужко, І. Надольного, І. Стогний, В. Шинкарук. Психологічна складова

патріотизму аналізується у його наукових працях наступними сучасними психологами: О. Боровиком, О. Богушем, М. Боришевським, В. Котирло, Н. Михальченко та іншими [13].

Протягом усієї історії термін «патріотизм» розумівся по-різному через його різноманітність та неоднозначність використання через специфічні характеристики його структури та різні форми вираження [14].

У словниках та енциклопедичних виданнях патріотизм визначається як любов до своєї Батьківщини та Вітчизни. Цілком логічним, є включення до його змісту наступних компонентів: любов до рідної мови і землі; шанобливе ставлення до минулого Батьківщини; повага власних звичаїв і традицій і культури інших народів; достатні знання історії свого народу; розуміння і готовність до виконання завдань, спрямованих на захист своєї держави; активна життєва позиція, яка полягає у єдності особистих принципів і суспільних інтересів на благо Батьківщини [15].

Під вихованням патріотизму сучасні вчені розуміють «формування гармонійної, розвиненої, високоосвіченої, соціально активної та національно свідомої людини, відповідальної». Соціальна відповідальність. «Глибока людина, здоровий інтелект, творчі здібності та духовні якості, прихильність до сім'ї та патріотизм». «Промисловість, працьовитість, ведення бізнесу».

Патріотичне виховання – національність – є комбінацією організованих заходів стосовно сім'ям, освітнім установам, державним установам та іншим організаціям, спрямованим на пробудження любові та відповідальності серед молоді. Мова захищає особисті та національні інтереси, зберігає цілісність та незалежність України, її становлення як сильної держави [17].

Метою концепції національно-патріотичного виховання є розробка методологічної основи для безперервного та багаторазового повторення норм та суспільства у вихованні українських патріотів, які готові готуватися відповідно до своїх потреб та долі для створення демократії та легітимності. І на соціальних прояв поваги до нації, просування миру та злагоди у

суспільстві, захист їх прав та обов'язків – гідна тема для національної культури.

Виховання патріотизму - національність включає соціальні аспекти, цілі, функції, організації та інші аспекти, впливає на покоління та охоплює різні сфери життя: духовні, політичні, педагогічні, правові, соціально-економічні та засновані на освіті, науці, культурі, історії. Він сприяє виявленню та застосуванню основних принципів, спрямованих на формування у молодих людей позитивного громадянського ставлення, почуття готовності добровільно захищати Батьківщину та сумлінно виконувати свої обов'язки[18].

Концепція передбачає створення цілісної системи національно-патріотичного виховання молоді шляхом реалізації таких виховних завдань:

- забезпечення необхідних умов для самореалізації особистості в Україні в залежності від її інтересів і можливостей;
- виховання культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки та історичних святинь;
- сприяння отриманню молодим поколінням соціального досвіду, усвідомлення цінності духовних та культурних надбань українського народу;
- формування мовної культури, як невід'ємної частини самоствердження і патріотичного становлення;
- формування духовних цінностей українського патріота: любов і повага до Батьківщини, шанування державної мови, підтримання українських звичаїв і традицій та інше;
- відновлення і вшанування національної пам'яті;
- утвердження в свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, її громадян від княжої доби, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки, Січових стрільців, Української повстанської армії до часів незалежності;

- забезпечення духовного зв'язку і єдності поколінь, виховання поваги до батьків, людей старшого віку, допомога молодшим та людям з особливими потребами;

- підтримування різноманітних установ, діяльність яких спрямована на патріотичне виховання і становлення національної свідомості;

- підтримання і передавання з покоління у покоління кращих рис української нації – працелюбності, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини;

- формування конкурентоспроможних громадян держави шляхом розвитку громадянської активності і професіоналізму;

- сприяння розвитку фізичного, психічного та духовного здоров'я; задоволення естетичних та культурних потреб особистості;

- виховання здатності протидіяти проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадської діяльності;

- реалізація індивідуального підходу до особистості та виховання.

Запорука ефективності процесу творення – органічна інтеграція системи національних освітніх принципів –патріотизму в комплексну систему, що забезпечує досягнення відповідних результатів – систематично засвоєваних. Українські національні та етнічні цінності послідовні та органічні [18].

Основними засадами національно-патріотичного виховання є:

- принципи виховання перед нацією спрямовані на формування у молоді почуття націоналізму, любові до держави та народу України, поваги до культури, гордості за український народ та участі у будівництві та збереженні українського народу;

- принцип культурної відповідності, визначальний освіту як культурний процес, спрямований створення базової культури особистості, заснованої на людському досвіді;

Принцип персоніфікації освітнього процесу бачить у людській особистості найвищу цінність.

Принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії передбачає, що суб'єкти освітнього процесу виступають як рівноправні партнери в процесі спілкування, дбають про свою думку, визнають інші власні права, узгоджують свої позиції.

– принцип цілісності означає, що освіту організовано як системний педагогічний процес, спрямований на гармонійний та різнобічний розвиток особистості, створення єдиного світогляду, забезпечення послідовного продовження напрямків та етапів виховної роботи;

– принцип акустики вимагає спрямування освітнього процесу на вищі моральні та духовні досягнення та потенційні можливості особистості, створення умов для життєвого успіху, зростання та потенційного розвитку особистих сил;

– принцип особистісної орієнтації означає, що загальні форми психологічного розвитку виражаються у кожній людині унікально та індивідуально;

– принцип творчої активності важливий у формуванні особистості як творця життя людини, здатного приймати особисті рішення та брати на себе відповідальність за них, жити повноцінно та автономно, бути активним, повно та гнучко реагувати на зміни в суспільстві;

– принцип толерантності передбачає інтеграцію української культури до європейського та світового простору, створення відкритого та толерантного ставлення до цінностей, які не є національними, культурними чи художніми ідеями. , релігія. Вірування інших народів розглядають українську культуру як невід'ємну частину універсального [18].

Як застосовувати поняття патріотизму – масове виховання.

1. Створення та вдосконалення правової бази патріотичного виховання молоді:

– підготовка позовних заяв з питань народної освіти; - молодіжний патріотизм, внесення змін відповідно до закону;

– підготувати цільові програми національно-патріотичного

спрямування для вдосконалення вивчення мов, історії, української культури;

- сприяти професійному розвитку, громадянській активності;

- пропагують здоровий спосіб життя;

- підвищення престижу та привабливості військової служби та Народної поліції;

- визначити механізм економічного стимулювання суб'єктів господарювання для підтримки діяльності масових організацій з виховання патріотизму молоді;

- забезпечити безперервне державне фінансування заходів, вкладених у патріотичне виховання молоді;

- розробити положення про нагороди та державне визнання вчителів та вожатих, які сприяють патріотичному вихованню молоді [18].

2. Посилити діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері виховання патріотизму та націоналізму підростаючого покоління:

Координація діяльності органів виконавчої влади всіх рівнів, органів місцевого самоврядування, освітніх установ, культури – освіти, громадських організацій;

- забезпечення наступності та системності національно-патріотичного виховання;

- забезпечити реалізацію заходів, спрямованих на формування у свідомості людей об'єктивної оцінки ролі української армії в історії України, наступності збройних сил на користь ідеалу належної свободи, з боку української держави та її громадян;

- реалізація планів заходів, спрямованих на реалізацію інтелектуальних та творчих проектів молоді на благо України, розвиток мотивації до праці;

- участь юнаків та дівчат у вивченні культури та історії України, поширення найкращих здобутків національної духовної та культурної спадщини, підтримка професійної та аматорської творчості, гуртків, фольклорних колективів;

- брати активну участь у вихованні патріотизму у молоді щодо сучасної культури, мистецтва, науки та спортсменів;

- забезпечити активну участь молоді у національно-патріотичних заходах, у тому числі присвячених національним святкам;

- участь молоді у процесі будівництва держави, громадських рухів, що розвивають політичну культуру;

- популяризація внутрішнього туризму серед молоді, поширення пам'яток історії, культури та природи України, місць та історико-етнографічних подій, біографій відомих людей;

- забезпечити виконання заходів щодо фізкультурно-спортивної діяльності щодо пропаганди здорового способу життя молоді та створення відповідних умов;

- сприяти розширенню зв'язків між українською та зарубіжною українською молоддю;

- включення системи навчання та виховання, присвяченої вихованню патріотизму молоді;

- посилення діяльності сімейних клубів, центрів патріотичного виховання, позашкільних освітніх закладів та інших організацій, що займаються вихованням патріотизму молоді;

- розробити та реалізувати програми та плани дій з виховання патріотизму серед молоді місцевою владою та організаціями громадянського суспільства [18].

3. Допоміжна інформація про патріотизм та етнічне виховання молоді:

- підвищення обізнаності молоді про заходи з реабілітації та поваги до національної пам'яті;

- організувати регулярні теле – радіопередачі та програми для преси, що пропагують історію, мову та культуру України, національну освіту та патріотизм різних державних установ;

- запобігати пропаганді у засобах масової інформації культури насильства, жорстокості та духовності, поширення порнографії та інших матеріалів, що

підривають суспільну мораль та національні духовні цінності, одночасно заперечуючи суверенітет держави України;

– підтримка української преси, телебачення та радіо, створення сторінок, що пропагують історію, мову та культуру України, національний освітній досвід та патріотизм;

– виробництво фільмів та відеороликів, підтримка публікації творів наукової фантастики та фантастики з національно-патріотичними тенденціями [18].

4. Взаємодія державних органів та місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями:

– брати активну участь у національному вихованні патріотизму молоді державними установами, використовуючи свій досвід та духовний потенціал у вихованні патріотів України;

– відродження та розвиток українського козацтва як важливої громадської сили, здатної зробити вагомий внесок у національне виховання та патріотизм молоді, її підготовку до захисту Вітчизни;

– організаційна та фінансова підтримка на конкурсній основі програм та проектів громадських організацій з метою виховання патріотизму у молоді;

– підтримка ЗМІ, діяльності громадських організацій молоді та дітей та висвітлення питань, спрямованих на виховання патріотизму молоді;

– посилення громадського контролю за діяльністю органів національного виховання та молодіжного патріотизму;

– сприяти формуванню та координації громадських інститутів у підготовці та проведенні національно-патріотичних заходів [18].

5. Посилення ролі сім'ї у процесі виховання у молоді патріотизму – націоналізму:

– створювати сприятливі умови для сімейного життя, умови, що підходять для фізичного, інтелектуального, морального, естетичного, освітнього та духовного розвитку дітей та молоді на основі національних традицій, науки та кращого світового педагогічного досвіду;

- зміцнення педагогічної культури батьків, у тому числі шляхом розробки науково-популярних та науково-методичних документів щодо національного виховання та патріотизму дітей та молоді в сім'ї, посилення діяльності державних структур та громадських будівель у цьому напрямку;

- організація українських заходів за участю батьківського співтовариства, національного виховання та патріотизму;

- висвітлення у ЗМІ кращого досвіду сімейного виховання [18].

б. Формування теоретичних, наукових та методичних засад виховання патріотичного духу молоді:

- вжити заходів щодо розширення фактичної бази історичних подій, публікації неконфіденційних архівів, публікації історико-наукових документів, посилянь на досягнення України за роки незалежності, книг про національну орієнтацію та патріотизм;

- включити питання виховання патріотизму молоді до дослідницьких програм, програм наукових установ та освіти;

- готувати та видавати наукові статті, наукові методики, підручники та рекомендації щодо патріотичного виховання молоді;

- розробка та реалізація програм патріотичного виховання молоді в освітніх закладах;

- вивчати потреби молоді, особливо з допомогою соціологічних досліджень;

- систематично організовувати наукові конференції та семінари з виховання патріотизму молоді;

Створення на базі навчальних закладів та лабораторій у наукових установах з тематики масового виховання – патріотизму;

- підвищення кваліфікації вчителів, соціальних працівників та інших

- фахівців у галузі національного виховання та патріотизму,

соціального становлення та розвитку молоді [18].

Очікувані результати від реалізації ідеї:

- стимулювати патріотизм та національну ідентичність молоді, поглиблювати процес формування засад гуманістичного світогляду;
- віддавати пріоритет високим моральним, культурним, національним та загальнолюдським цінностям, що сприяють зміцненню духовно-моральної єдності суспільства;
- формування патріотичних якостей молоді, підтримка та активний розвиток української держави, дотримання Конституції України;
- звертати увагу на багатство нації, на характер своєї батьківщини, бути готовим захищати країну, шанувати історичні спогади, любити культуру, рідну мову, свята, національні традиції, збереження та зміцнення здоров'я;
- підвищення інтересу молоді до громадянської діяльності та служби у збройних силах України, їх готовності захищати Україну, зберігати та поважати національну пам'ять;
- підтримувати соціальну стабільність, розвивати соціально-економічний статус країни, зміцнювати національний захист та безпеку.
- створення ефективної системи національно-патріотичного виховання молоді;
- посилити зусилля державних структур у вихованні підростаючого покоління [18].

1.2. Вікові особливості підлітків

Виховання патріотизму. Підлітковий патріотизм має свої особливості, що визначаються віком, ступенем мотивації, досвідом його використання у навчанні та вихованні школярів. Ці характеристики були враховані під час формулювання методики, організації та проведення емпіричних досліджень, прикладних напрямів: підвищення якості патріотичного виховання молоді; Задовольняти їхні потреби, надаючи інформацію; Підніміть рівень знань, умінь та патріотизму.

Завдання виховання патріотизму успішно вирішується, якщо виховний процес здійснюється системно і комплексно, якщо ця діяльність включає як

предмет, так і об'єкт виховання патріотизму; Навчальна діяльність всіх типів педагогів узгоджується між собою, вивчаються особистісні особливості та характер підлітків, аналізуються умови, в яких відбувається патріотичне виховання, різні форми та методи аналізу [19].

Низка досліджень з патріотичного виховання підлітків у позашкільних освітніх закладах, ініційованих сімейними вчителями Ч. Ващенко, О.Макаренко, С.Русова, В. Сокомлинський, К. Ошинський, де їхній творчості приділяється велика увага. Виховання патріотизму, патріотизму, формування бажання, сміливості та необхідності впорядкувати освіту поза уроками у структурі загальної освіти.

Сучасні вчені І. Бех, М. Боришевський, О. Вишневський, В. Гонський, Т. Дем'янюк, П. Ігнатенко, Б. Кобзар, П. Кононенко, В. Кузь, В. Оржеховська, С. Петроновський, Ю. Руденко, М. Стельмахович, Б. Стопарік, К. Чорна та інші. Вони вказують на те, що виховання істинних патріотів своєї країни вимагає виховання у молодих людей усвідомленого, спланованого, послідовного, свідомого та ціннісного патріотизму. Етнічна приналежність, творче натхнення, активне життя, відкритість до інших культур [20].

Підлітковий вік зазвичай вважається найважчим з погляду освіти. Основна характеристика підліткового віку – період переходу від дитинства до дорослого життя. Якісно перебудовується все, що пов'язано з розвитком, з'являються та викристалізуються нові психологічні форми. Ця зміна визначає основні риси особистості підлітків і, відповідно, особливості роботи з ними.

Підлітковий вік, або статева зрілість—це період життя дитини віком від 11 до 18 років. Підлітки навчаються у п'ятому чи дев'ятому класі середньої школи. Це найбільш складний та відповідальний етап у процесі розвитку людини та підготовки до дорослого життя [20].

Проте розвиток особистості підлітковому віці залежить від сімейних відносин, особливо від стилів виховання [21].

Існує чотири основні стилі навчання: авторитарний, демократичний, ліберальний та хаотичний. Авторитетне виховання у сім'ї сприяє розвитку в підлітків впертості та залежності. Щодо штрафів, то наслідки часто бувають негативними.

Основний принцип ліберального стилю (балувати дітей) призводить до негативних наслідків, таких як відсутність соціальних навичок, менший особистий життєвий досвід та багато іншого.

Демократична освіта визнана найкращим методом навчання, що позитивно впливає на дітей.

Іншими словами, непослідовні стилі виховання роблять дітей упертими та непокірними.

Сучасні дослідники підліткового віку визнали важливість виявлення підліткових конфліктів: з одного боку, підлітковий вік – це вік соціальної інтеграції, соціальних та культурних аспектів, культури та інших аспектів підліткового віку. З іншого боку, соціальні цінності – це епоха відкриття та підтвердження самосвідомості. У цих протиріччях поведінка підлітків часто буває ірраціональним та неструктурованим, з різним ступенем виразності [22].

Німецький психолог і філософ Е. Шпранглер виділив та охарактеризував три типи підліткового розвитку. Він називає перший тип розвитку «підлітковою кризою», коли дитина переживає свій вік як «друге народження». Другий тип розвитку характеризується повільним та неухильним зростанням, коли дитина поступово займається так званими «дорослими заняттями». Третій тип розвитку визначає процес позитивної самоосвіти, який відбувається усвідомлено за допомогою індивідуальних зусиль, зміцнює волю, долає слабкості самої людини, включаючи тривогу, паніку і навіть наше розсудливість [23].

Серед вікових характеристик підлітків – підвищена стомлюваність. Вчений Г. Шахвердов який багато років вивчав особливості фізіологічної перебудови організмів, пояснює появу таких особливостей: передня частка

гіпофіза стимулює розвиток організму, а разом із щитовидною залозою покращується обмін речовин в організмі.

«Серцево-судинна система ще недостатньо дозріла. У середньому шкільному віці через загальне зростання тіла відбувається швидке розвиток всієї серцево-судинної системи, як у розвитку серцево-судинної системи є відмінності. Певна відмінність» [24].

«У цьому віці трохи сповільнюється ріст серця та падає артеріальний тиск, що часто супроводжується загальною анемією та особливо церебральною ішемією, комою та втомою», – сказав він. У цей час є значні витрати енергії, що ведуть до результатів. Тому можна припустити, що навіть невеликі навантаження можуть призвести до втоми [25].

Початкова концепція періодичного підходу була розроблена Л. Бозовичем на основі концепції Л.Виготського про соціальний контекст, що розвивається. Л. Божович сформулював тезу про те, що при створенні підходу до віку необхідно звертати увагу не лише на риси, що з'явилися і характерні для цього періоду сьогодні, а й на риси, що будуть підтверджені у майбутньому. За словами Л. Божовича, «віковий підхід полягає у навчанні дитини з урахуванням її можливостей розвитку» [25].

Таким чином, можна зробити висновок, що вікові особливості підлітків пояснюються:

- біологічні особливості розвитку організму;
- середовище існування, як важливий компонент у створенні їх зростання та розвитку;
- застосовувати певні умови навчання та підготовки;
- додаткові можливості саморозвитку [25].

Відповідне віком розвиток людей характеризується незворотністю процесів, що відбуваються в них. З кожним новим етапом розвитку матеріалізуються результати попереднього етапу. Внутрішньою рушійною силою процесу розвитку є синтез протилежних сторін змісту та концепції дії.

Результатом відповідного віку розвитку на кожному етапі є формування нових психічних та поведінкових рис, які створюють новий спосіб функціонування душі, особистості та інтерпретації, характеристики яких допоможуть передбачити напрямок розвитку особистості.

На думку Л.Виготського, поява ментальних нововведень характеризує процес індивідуальної самомотивації. Більше того, процес самозахисту у сучасній психологічній науці сприймається як поєднання двох протилежностей:

- прийняття та засвоєння відомих факторів, дій та вчинків;
- подолати накопичені обмеження у досвіді, навичках, звичках та поведінці [26].

З психологічного погляду підлітковий вік дуже складний і суперечливий, характеризується нерівномірним розвитком та швидкою швидкістю. Зрілі почуття цієї стадії розвитку стають центральними. Більше того, таким чином хлопчик висуває непотрібні вимоги до майбутніх можливостей та можливостей, які він ще не визначив. Цим пояснюється виникнення вікових конфліктів між батьками, вчителями та підлітками. Цей період вважається кінцем дитинства та початком «юності» [27].

У більшості випадків підліток емоційно реагує на свої помилки, і його порушена самооцінка змушує його приховувати своє справжнє ставлення до цих невдач: він робить вигляд, що це не має значення, що сталося, і насправді збиває його з пантелику, хоча це не так. Найбільший страх на цьому етапі – це також великий страх того, що підліток побачить у інших слабких, залежних, тобто викликає сумніви у зрілості.

Згодом увага підлітків стає організованою, регульованою та контрольованою. Він типовий будь-якого пізнавального процесу (сприйняття, мислення, пам'яті тощо) і є форму і здатність організувати цей процес. У підлітковому віці людина набуває навичок і схильна аналізувати та засвоювати нову інформацію [28].

На цьому етапі обсяг пам'яті значно збільшується не лише через найкраще запам'ятовування документів, а й через логічне сприйняття. Деякі учні можуть відтворювати правила, визначення і т. д. Відразу ж іншим учнями знадобилося трохи більше часу (не тому, що вони не хотіли, тим більше тому, що вони не могли). Таким учням потрібно більше часу для розуміння та запам'ятовування, і їх результати не будуть гіршими, ніж у тих, хто запам'ятовує одразу [29].

Підлітковий вік характеризується:

- 1) дитяче почуття зрілості та знедоленості;
- 2) створити соціальну згуртованість;
- 3) створіть групу допомоги.

У цьому віці спостерігається аномалія інтенсивного особистісного розвитку, коли він ген неактивний. Розлад поведінки й у всіх підлітків. Характерні риси цієї вікової групи – чутливість, часті перепади настрою, страх насмішок, занижена самооцінка. Емоції, такі як депресія, страх та занепокоєння, домінують над дівчатами. Однак розлади поведінки у хлопчиків зустрічаються вчетверо частіше.

Основний напрямок психічного розвитку підлітків – формування нового, але не зовсім стійкого самосвідомості, зміна самосприйняття та спроба розібратися у собі та своїх здібностях. У цьому віці формуються складні форми аналізу та синтезу, теоретичного та абстрактного мислення. Важливим є почуття підлітка приналежності до певного «підліткового» співтовариства, цінності якого є основою його морального судження [31].

Підлітки активно заперечують своє право на приналежність до світу свого дитинства, але все ж таки не відчуваються повноцінними дорослими. Він намагається бути схожим на дорослих на поверхні, знаходячи спосіб брати участь у їхньому житті, досягаючи їх якостей та навичок, прав та привілеїв. Дитина бере участь у різних корисних соціальних діях, розширює сферу соціального спілкування та сприяє накопиченню нового соціального досвіду. Цей досвід може бути більш менш болючим [32].

Вчений А. Краковський називає вікові характеристики підлітків так:

- 1) вимога багатого життєвого статусу групи однолітків, у якій;
- 2) підвищена стомлюваність;
- 3) бажання бути вірним другом;
- 4) бажання бути частиною групи, бути прийнятим;
- 5) підвищений інтерес до питань "балансу сил" у класі;
- 6) наголосить на бажанні попроситися з усіма дітьми;
- 7) відсутність авторитету за віком;
- 8) не приймайте необґрунтованих заборон;
- 9) неправильні нахили вчителя;
- 10) переоцінити свої можливості, показники очікуються у далекому майбутньому;
- 11) нездатність адаптуватися до невдач;
- 12) нездатність адаптуватися до «найгірших» ситуацій;
- 13) збільшити Кришталевий сон;
- 14) боязнь описаних снів;
- 15) яскраві емоції;
- 16) вимоги до дотримання статей та актів;
- 17) підвищений інтерес до спорту;
- 18) захоплюється предметами колекціонування, захоплюється музикою та кіно [33].

Варто відмітити, що підлітки проявляють елементи жорстокості й агресивності, можуть потрапляти під чужий вплив, у вуличні злочинні угруповання. У цьому віці проявляються елементи деструктивної поведінки (тяга до паління, злодійства, обманів й т.д.). Підлітки часом не дисципліновані, енергійні, тривожні, дуже активні, особливо проявляють активність при виконанні класних, суспільних доручень, при прибиранні кабінету, шкільної території й т.д. (що говорить про високу фізіологічну енергію), правда ця активність може поступитися місцем стомлюваності. Бажання зберегти таємниці й секрети в них поєднується із невмінням зберігати ці таємниці й

секрети від навколишніх, підлітки часто жаліються один на одного, починають давати один одному «прізвиська», які зберігаються аж до закінчення школи. У багатьох підлітків спостерігається завищена самооцінка своїх можливостей («я все можу зробити сам», «я все знаю краще»), егоїстичне самоствердження, при якому дитина радіє, якщо в однокласника неприємності, якщо однокласник виявився приниженим або менш успішним ніж він. Підлітки дуже ранимі й уразливі [32].

Підлітки дуже люблять хвастатись речами, предметами, вбраннями, які є тільки в них, але відсутні в інших товаришів. Серед підлітків іде поділ у класах на дітей забезпечених батьків і на дітей з малозабезпечених родин (це особливо яскраво проявляється в містах), на перше місце ставиться багатство, а не знання. Досить активно в підлітковому віці йде формування різних груп за інтересами і вподобаннями [33].

Також слід порушити питання взаємовідносин між підлітками та вчителями. Сама по собі роль вчителя не гарантує поваги до неповнолітніх, тому педагог повинен мати певні якості і поводитися певним чином, щоб заслужити повагу. Залежно від того, як вчителі поведуться при роботі з неповнолітніми, їхнє ставлення до них у подальшому навчанні у школі. Суворість необхідна, але вона має поєднуватися з наполегливістю, ввічливістю та обережністю при поданні нового матеріалу [34].

У 1960-ті роки Д.Алконін висунув гіпотезу, що «немає сенсу винаходити існуючий вік, заснований на середніх стандартах розвитку, щоб зробити його постійним для всіх можливих шляхів духовного розвитку. Це процес розумового розвитку дітей у конкретних історичних умовах. форми»[35].

Розумова діяльність людини непряма. Таким чином, особистісні характеристики та вік підлітків визначаються історичним і культурним середовищем, в якому вони живуть і розвиваються, з умовами, що впливають звідси, освітою і вихованням, тимчасово за часом. Наприклад, Піаже вважає, що логічні дії розвиваються лише в дітей віком 11-12 років. Дослідження Л.Венгера, П.Гальперіна, Д.Ельконіна, В.Давидова показали, що із зміною

умов навчання змінюються вікові рамки та патерни психічного розвитку дітей [36].

Ієрархія підліткового віку у різних дослідженнях різних авторів різна: за Д.Алконіном, підлітковий вік включає період від 11 до 14 років, від 12 до 14-15 років [32].

Філогенетична таблиця визначає підлітковий вік як 13-16 років для хлопчиків та 12-15 років для дівчаток. Досі термін «вік» ніколи не розумівся. Так, у тлумачному словнику В.Даля «син – це дитина у підлітковому віці – 14-15 років». Лев Толстой визначив кордон юнацтва та юнацтва у 15 років і був головним героєм роману Достоевського «Хлопчик» протягом 20 років. На давньоруській мові слово «хлопчик» означає «хлопчик», «хлопчик» та «юність» [28].

У психології іноземних студентів межа юнацтва та юнацтва дуже умовна. Так, американський психолог С.Холл назвав період з 8 до 12 років юнаком, а період з 12-13 до 22-25 років – юністю. Відомий американський психолог А. Гезель визначив період від 11 до 21 року як період переходу від дитинства до дорослого життя. За словами А.Гезеля, особливо важливі перші 5 років (з 11 до 16). У 11 років починається процес бодібілдингу: діти стають імпульсивними, негативними, часто змінюють настрій, багато хто разом з однолітками повстає проти батьків. До 12 років буря трохи вщухає, ставлення до світу стає позитивнішим, зростає самостійність підлітка в сім'ї, зростає вплив однолітків. Домінуючі характеристики цієї вікової групи: дотепність, терпимість та гумор. Підлітки виявляють ініціативу, починають приділяти більше уваги своїй зовнішності та виявляють інтерес до представників протилежної статі [30].

Основні характеристики 13-річної дитини – увага до себе, самокритика, дбайливе мислення, критичне ставлення до батьків та часті перепади настрою. У 14 років інтроверсія змінилася екстраверсією, підлітки стали більш відкритими, активними, товариськими, впевненими у собі та зацікавленими у людях. Його тягне до слова «особистість», він любить думати і порівнювати

себе з іншими, активно ототожнює себе з героями кіно та літератури, шукає їхньої оригінальності. Характер 15-річчя, як зазначив

А.Гезель, «не може бути описаний формулою, тому що особисті відмінності швидко зростають. Нові іммігранти у цьому віці розвивають незалежний дух, який переймає відносини підлітків удома та у школі. Намагання вийти з-під контролю. Зовнішньо пов'язано з дозріванням самоконтролю та виникненням почуття власної гідності. Все це збільшує вразливість та чутливість підлітків до впливів навколишнього середовища, значно підвищується»[32].

Період з 11 до 13 років для дівчаток і від 14 до 16 років для хлопчиків називається негативним періодом, коли з'являються ознаки нервозності, занепокоєння, дратівливості та непропорційного фізичного розвитку. Фізична та моральна агресія та інше. Це був час хаосу, конфліктів, абстрактного бунту, меланхолії та занепаду ефективності. Потім поступово настає активна стадія, яка виражається, коли підлітки починають відчувати близькість до природи, наново переживати витвори мистецтва, набувають нових цінностей, потребують близькості та наснаги, стати мрійником і т. д. [31].

Менопауза (12-15 років): у підлітків розвиваються абстрактні здібності та поділ між розумовими діями та предметом цих дій. Ускладнення цього впливають на психічне здоров'я протягом усього життя, особливо емоційне. Насамперед, це початок офіційної діяльності із залучення підлітків до теорій, загальним формулам тощо. буд. Вони побудували свої власні теорії політики, філософії та формули щастя і любові. Друга характеристика цього періоду: зміна відношення категорії можливостей до реальності: ставлення до формального мислення – діяльності. Хлопчик уперше задумався про реальність, молодик висунув на перший план можливу категорію. Звідси: егоїстичний вид молодого мислення: асиміляція всього світу в їх універсальні теорії, в яких, згідно з Піаже, молоді люди діють так, ніби світ є об'єктом систем, системного світу не повинно бути [29].

При аналізі теоретичної основи етапів розвитку можна поділити втричі групи теорій.

До першої групи відносяться спроби сформувати дитинство не шляхом аналізу процесів розвитку, а шляхом побудови поетапної побудови деяких інших процесів, пов'язаних із розвитком дитини. Наприклад, дитинство засноване на періоді статевого розвитку Хітчинсона.

До другої групи входять спроби визначити кожен етап розвитку як умовний критерій напряму. Прикладами можуть бути період розмноження.

Третя група: спроби розвитку дитини через бажання відхилитись від самих принципів симптому та опису, щоб підкреслити суттєві особливості розвитку дитини. Наприклад, теорія А.Гезеля [30].

Дослідження пізнавальної активності дітей наприкінці початкової школи показують, що з дітей розвивається дослідницька діяльність та розвивається мислення. У віці 8-9 років діти, які читають та спостерігають за різними явищами у житті, починають ставити пошукові питання, на які вони намагаються відповісти. У віці 11-12 років майже всі діти спрямовують свою дослідницьку діяльність та створюють пошукові питання. Це тому, що студенти намагаються зрозуміти та осмислити причинно-наслідкові зв'язки та закономірності виникнення різних подій [31].

Дослідницька діяльність дітей у фазі рухового мислення характеризується двома характеристиками: підвищенням самостійності мислення та посиленням критичного мислення. Завдяки незалежності підлітки вчаться контролювати свої думки: ставити цілі дослідження, висувати гіпотези про причини і розглядати факти, які вже відомі, як гіпотези. Безперечно, це причини розвитку творчих здібностей у фазі мотиваційного мислення. Критичне мислення відбивається у тому факті, що діти починають цінувати свою діяльність та діяльність інших з погляду законів та постанов природи та суспільства. З одного боку, завдяки розумінню законів та постанов дитяча творчість стає більш зрозумілою, логічною та чесною. Критика ж пригнічує творчість, тому що на гіпотетичній стадії це здається нереальним. Таке самообмеження обмежує можливість нових та оригінальних ідей [33].

З віком діти стикаються з безліччю ситуацій, у яких неможливо визначити причину події. Багато природних і соціальних явищ викликані безліччю чинників. Виправдано пророцтва про розвиток цих явищ.

В усіх цих випадках мотиваційного мислення недостатньо. Слід провести початкову оцінку ситуації та вибрати різні варіанти, які вплинуть на розвиток. Вибір здійснюється шляхом вибору низки критеріїв звуження «області пошуку». Мислення, яке робить такий вибірковий пошук і дозволяє справлятися зі складними, невизначеними та проблемними ситуаціями, відоме як евристика.

Евристичне мислення формується протягом 12-14 років. Дослідження настрою дітей та підлітків показали, що підлітки досліджують проблемні ситуації інакше, ніж молодші школярі. Тому, якщо в 9-11 років через високу дослідну активність дитина поставить багато тестових питань про різні аспекти ситуації, дитина відразу ж зосередиться на одній або кількох теоріях. Це заощаджує час і дозволяє більше дізнатися про проблемні аспекти. Таким чином, у підлітків розвивається вміння конструювати проблемні ситуації: позначати проблему, критерії її оптимального вирішення, знаходити первинне та вторинне, ранжувати предмети та предмети за рівнем проблеми.

Судження про особистість – це крайня версія норми: деякі риси особистості перебільшені та підвищують чутливість людського тіла до різних психологічних впливів.

Легенди часто виникають у період становлення особистості та з віком тмяніють. Особиста характеристика акценту завжди виражена, лише у певних ситуаціях та обставин і може бути виражена у нормальних умовах. Соціальні відхилення під тиском відсутні або незначні.

Вступ дитини на підлітковий вік характеризується якісною динамікою самосприйняття. Стан дорослих починає кристалізуватися у підлітковому віці. Навіть якщо ця позиція не відповідає об'єктивному життєвому стану підлітка, її поява означає, що підліток суб'єктивно вступає у нові відносини з дорослим світом, зі світом цінностей, мотивацій, поведінки та діяльності [34].

Виникнення потреби у самопізнанні, задоволенні та саморефлексії– характерна риса підліткового віку. Підлітки звертаються до аналізу особистості як до інструменту, що допомагає організувати відносини та дії для досягнення важливих особистих цілей у теперішньому та майбутньому.

Важливим стимулом для самостійного мислення підлітка є необхідність шанувати колег та бажання знайти близького друга. Підлітки починають порівнювати себе з іншими: однолітками, батьками, дорослими. Це порівняння дозволяє підліткам дізнатися про інші, їх характеристики та поведінку [32].

Не завжди люди можуть це зрозуміти. Багато підлітків мають високу самооцінку. На цій основі іноді виникає ідея жорстокого поводження з неповнолітніми, такими як батьки чи вчителі. Це може призвести до впливу на підлітків та певних рис характеру: образи, підозрливості, недовіри, іноді агресії та завжди – надмірної чутливості до критики інших. Підлітки часто суб'єктивно реагують на ранні невдачі, а хронічні невдачі підвищують самооцінку. У деяких підлітків знизився рівень утисків, а в деяких є бажання подолати труднощі та продемонструвати цю здатність собі та іншим [33].

Персонаж – дитина, яка дбає про свою незалежність. З віком коло самостійних вимог швидко розширюється. Вони включають не тільки конкретні дії та дії, але також низку варіантів, рішень та думок. Джерелом відмінностей між підлітками є як реальні відмінності, а й бажання відстояти свою думку. У підлітковому віці люди формулюють свої власні позиції з певних питань, таких як мораль та етика [34].

Дорослі підлітки характеризуються прагненням контролювати свої емоційні та поведінкові реакції в цілому. Багато хто з них навчився стримувати себе і при необхідності приховувати свої справжні наміри, настрої, думки та стосунки. У поведінці є дихотомія. З віком посилюється схильність до організованості, створення прагнення до зростання, самоконтролю, самокритиці. Підлітки починають будувати себе, заохочуючи розвиток певних

шаблонів та конкретних важливих завдань та намірів, пов'язаних із справжніми та майбутніми потребами.

Протягом усієї історії людства певна частина суспільства негативно ставилася до підростаючого покоління. Про що ви зазвичай вважаєте, коли зустрічаєте підлітків? Вони неосвічені, галасливі, безвідповідальні, невдячні, бунтарські та ліниві. Чи, можливо, вони творчі, ініціативні, розумні, чуйні, підтримують? Звичайно, є ті, хто вважає, що кожен вибір – точне опис хлопчика. Що визначає сприйняття підлітків? Насправді громадська думка сформована певними забобонами.

Стереотип – це дуже просте поняття чи загальне уявлення про певну групу людей. Зрозуміло, що на ставлення до підростаючого покоління впливають соціокультурні, політичні, економічні та ідеологічні фактори, а також забобони, які нав'язують ЗМІ. Однак у дорослому віці у підлітків різні характери та поведінка. З одного боку, вони вкрай егоїстичні, з іншого – мають надзвичайну здатність до альтруїзму. Їхня увага легко перемикається з предмета на предмет, але вони можуть сидіти подовгу, зосереджуючись на тому, що їм справді важливо. Підлітки іноді можуть здаватися байдужими та неуважними для оточуючих, але коли ви найменше цього очікуєте, вони можуть показати свою любов і готовність допомогти. У цій непередбачуваності під час переходу з однієї крайності в іншу її прояв виявляється у підлітковому віці [34].

Освіта підлітків – це вивчення різноманітності, змін, експериментування та зростання. Такі потрясіння дозволяють людям так чи інакше вибрати спосіб життя, увійти у світ дорослих. Адже це найважливіше завдання цього етапу [33].

Природа вікової кризи слідує закону переходу кількості в якість. Зміни відбуваються у процесі розумового та особистісного розвитку, створюють нові рубежі, і вони можуть бути раптовими, раптовими за своїм характером. Наприклад, дитина «раптово» насилу вимовляє навіть кілька слів, які починають говорити. Цей перехід часто буває болючим.

Вікова криза – це процес зміни певних вікових етапів життя. Проблема переходу підлітка в те, що він більше не хоче бути дитиною, але, як і раніше, не може бути дорослою. Головне протиріччя підліткового віку у тому, що він призводить до труднощів, властивих цього періоду розвитку. Насамперед, це проблеми у дорослих відносинах, від неадекватних дій до девіантної поведінки, що визначає їхнє доросле життя. [33]

Кожен період має свою специфічну проблему. Відповідно, у літньому віці навколо цих проблем виникають типові психологічні кризи.

Дітям 8-12 років складно почуватися некомпетентними, позбавленими незалежності. Підлітковий вік характеризується самовизначенням, формуванням загального та істинного «Я».

У соціальному плані підлітки все ще навчаються, але з четвертого до восьмого класу спостерігається розрив у мотивації, а це означає, що стара мотивація юних учнів руйнується, нова мотивація заснована на кар'єрних інтересах не існує. Освітні заходи, які займають більшу частину дня, залишаються особистими. Це не зростає потреби у спілкуванні з колегами. Він характерні зовнішні негативні зміни особистості, велика дисгармонія, особливо у емоційної сфері. Поєднання підвищеної чутливості до свого досвіду та уподобань та відсутності прив'язаності до інших, сором'язливості та прагнення до незалежності іноді набуває форми реакції на [35].

Залежно від спрямованості дослідження деякі з описаних висловів, ця фаза також відома як фаза «батьківського опору», фаза «батьківської незалежності і розлучення», етап «відторгнення».

Перепади настрою також характерні для занепокоєння та сліз, особливо у дівчаток у період менопаузи та менструації. Біологічні прояви несприятливої стадії, особливо при зворотних статевих метаморфозах, включають скарги на дискомфорт у серці з підвищенням або циклічним зниженням артеріального тиску, схильність до втрати свідомості, запаморочення, незбагненну лихоманку, зниження апетиту, посилення спраги, порушення сну та багато іншого. Типова для цього віку швидка організація судинної системи викликає

у підлітків депресію типу з періодичним зниженням інтелектуальної функції [34].

Позитивний етап. На цьому етапі спостерігається поступовий баланс між рахунками та емоційною енергією. Насамперед, відбулися значні зміни у сфері мислення та розвитку особистості загалом. Світогляд кристалізується, почуття «я» виражається, інтелектуальні інтереси визначаються, а самовідчуття зростає. Основний напрямок діяльності – спілкування, особливо з колегами по роботі. Цей крок «працює» у його бік. Однак для нього також характерне певне протиріччя тенденцій. Нетерпимість, пов'язана з високими ідеалами, як завжди, часто призводить до нетерпимості та конфлікту з оточуючими, мислення, вирішення проблем, світогляду, що часто супроводжується протилежними позиціями.

Завершується важливий перехідний період виникненням особливого процесу становлення особистісного, який можна назвати самовизначенням.

Самовизначення – це відчуття себе членом суспільства та мета людського життя. При переході від підліткового віку до раннього підліткового віку внутрішня позиція різко змінюється: орієнтація у майбутнє стає центром особистості; В основі захоплень та планів молодої людини стоїть питання вибору кар'єри, довголіття.

Крім того, розвиток особистості підлітка, хоча й меншою мірою, ніж у минулому, як і раніше, залежить від сімейних зв'язків і особливо від виховання дітей.

1.3.Інноваційні технології національно-патріотичного виховання підлітків

В умовах глобалізації зміни відбуваються не лише на економічному та політичному, але також на соціальному та духовному рівнях. Певною мірою інновації відображаються у всіх компонентах соціально-духовної галузі, включаючи науку, охорону здоров'я та освіту. Як зазначав В.Керман,

справедливо зауважив: «Глобалізація стає можливою завдяки людській творчості, інтелекту і водночас є ключовою умовою для інноваційних процесів» [37].

У той самий час зростає значення й ролі науки у зміні життя й суспільства загалом. Останнім часом відносини людини з наукою зазнали якісних змін. Довгий час звичайні люди лише пасивно вбирали результати прогресу та, як і всі, захищали науковий прогрес. До того ж вона завжди має вибір, вона може скористатися одним із нововведень, а може проігнорувати його.

Але в останні десятиліття змінюється відновлення та розвиток інформаційних технологій, науково-технічний прогрес змінили природу суспільства, людське сприйняття відповідно до його течії. Якщо він не буде використовувати сучасні інновації, він значно знизить свої шанси у дослідженнях, освіті, бізнесі, культурі та мистецтві, розвагах та багатьох інших сферах життя. Важлива інформація часто недоступна. Людина потрапляє у дуже неприємну та незручну ситуацію. Крім того, «Якщо розвиток науки і технологій змінює природу суспільства, нездатність чи небажання використати його досягнення може серйозно погіршити людське спілкування. Люди у новому суспільстві значно скорочують спілкування та інші можливості для існуючих благ. Рано чи пізно людині доведеться. А для того, щоб ухвалити правильне рішення, потрібні мінімальні знання» [38].

У цій ситуації наука та техніка мають гнучко реагувати на потреби суспільства, тому що ці потреби змінюються з часом, або, іншими словами, вони мають стати святом «науково-технічного суспільства». Водночас творчі інженери та всі інші фахівці, пов'язані з наукою та технологіями, повинні чітко усвідомлювати важливість науки та технологій у суспільстві та мають активно повідомляти про свою діяльність громадськості. Їм також слід «шукати способи допомогти людям на особистому рівні продемонструвати глибший інтерес до науки та глибше розуміння науки, щоб вони могли незалежно

використати досягнення науки та техніки насправді. Іншими словами, нам потрібні наука та технології суспільстві»[39].

Для освіти термін «інновації» ще відносно новий. Це одна із причин існування різних інтерпретацій. Одні вчені бачать педагогічне новаторство як «процес створення, розповсюдження та використання нових інструментів» (Ю.Краснобуки, В.Мішкурова, М.Пащенко, В.Лапін, Є.Огарьов), а інші – як «результат» (продукт) процесу» (А. Васильєв, П. Завлін, Л. Буркова) [40].

І.Дичковська стверджує, що «є всі підстави розглядати інновації як продукт (результат) та як процес». За словами дослідника, «інновації – це інновації, зміни, інновації, створення нового та нового підходу до якості з використанням того, що відомо для інших цілей» [41].

І.Підласи, А.Підласи визначають, що «інновація - це ідеї, процеси, інструменти та результати, що застосовуються в єдності для підвищення якості педагогічної системи» [42].

Більшість авторів розглядають педагогічні (освітні) інновації як свою головну характеристику, називаючи їх «істотною зміною результатів освітнього процесу, що покращує якість системи освіти загалом». Педагогічна система «Освітні інновації» - це новий підхід в організації питань громадянської освіти, пов'язаних із потребами людей з погляду економічного, політичного, соціального та культурного життя, на цій основі оновлення структури громадянської освіти. Архітектура та підхід. Концепції, теоретичні принципи та методологія, створення оригінальних методів управління, освітні технології, поширення передового досвіду та застосування наукових досягнень» [42].

За словами відомого українського педагога В. Креміна, освітня інновація – це «набуття знань, які не відбуваються за домінуючою програмою, не знаходять можливості використовувати їх не лише для набуття нових, а й популярних у суспільстві знань» [43].

У свою чергу, інноваційні освітні технології – це технології, які створюють, розповсюджують, впроваджують та використовують нові

технології та послуги. У сфері освіти існує три типи освітніх технологій: радикальна, гібридна та помірна. Інноваційні освітні технології розвиваються за такими напрямками: дослідження у галузі репродуктивного виховання; Пошук у потоці прикладних когнітивних (наукових) досліджень; побудова навчальних дискусійних моделей; організувати навчання на ігрових моделях [44].

Новаторство педагогічної технології визначається не так специфікою нових форм і методів організації навчального процесу, скільки базовою методологією тієї чи іншої технології. На підставі зроблених висновків можна виділити такі інноваційні технології:

- системність (особова орієнтація, нові інформаційні технології, модульний рейтинг);
- модулі (технології творчого розвитку, ігри та медіа);
- населені пункти (технологічне проектування, навчання) [45].

Аналіз досвіду підготовки вчителів показує використання педагогічних технологій у контексті розробки та реалізації форм організації навчання, основними характеристиками яких є:

- інтерактивний характер спілкування;
- персональний поділ освітніх та організаційних функцій;
- чіткий та послідовний вибір змісту навчання;
- просторово-часовий режим досить безкоштовний.

Без достатньої уваги до вивчення цих форм неможливо простежити інноваційний розвиток навчання майбутніх учителів [46].

Інноваційна діяльність у освітніх закладах може здійснюватися такими способами:

- семінар «Дискусія-Лекція в костюмах», «Основне заняття у формі студентської презентації», «Теоретичний семінар», «Роз'яснене читання з першоджерел», основний курс «Заняття» – прес-конференція», «Розширений семінар», «Розширений семінар» «Дискусія», «Практикум з орієнтування на проблеми», «Дослідницький семінар», «Майстерня колоквиуму»;

- співвідношення,
- підготовка проекту,
- майстерня,
- додаткові уроки,
- консультація [47].

В освітньому процесі педагогічних установ як інноваційні педагогічні технології слід активно використовувати такі методи навчання:

- інтерактивний;
- фабрика;
- ігри (ділові ігри);
- «портфоліо»;
- комп'ютерне навчання;
- проблемне навчання;
- мікронавчання;
- кейс-метод;
- модульне навчання;
- дистанційне навчання [47].

Оцінюючи досвід шкіл та вишів, показує ефективність інноваційних методів навчання у підготовці майбутніх фахівців, коли йдеться про перехід від традиційної системи до розвитку аспектів творчого та аналітичного потенціалу в їхньому мисленні, критичному відношенні до змісту та методів навчання. Прокиньте ефективний погляд на майбутнє. Практична діяльність [48].

Провівши літературний огляд інноваційних технологій у світі, я хочу звернути увагу на Німеччину. Серед інноваційних педагогічних технологій, що стали найпопулярнішими у педагогічній практиці Німеччини завдяки своїй ефективності:

1) особистісно-орієнтовані технології (підвищення ефективності навчального процесу за рахунок персоналізації та диференціації; створення

комфортної атмосфери у навчальному процесі; розширення простору взаємодії викладачів та студентів) (студенти на професійному рівні);

2)нові інформаційні технології (система технічних методів та засобів збору, систематизації, обробки, зберігання, передачі (відправлення) інформації комп'ютерами та мережами зв'язку);

3)модульна технологія оцінювання (навчання організоване у функціональні блоки, що відображається у змісті, організаційній формі та методах підкріплення, особливо в інтересі студентів до результатів навчання). Спрямованість та об'єктивність оцінки знань з будь-якої дисципліни та в цілому);

4)інноваційні технології розвитку (стимулювання інтересу студентів до пізнавальної діяльності у вигляді творчих завдань);

5)ігрові технології (моделі майбутньої педагогічної діяльності в ігровій формі з використанням різних навчальних та педагогічних ігор);

6)інтерактивні технології (вирішення діалогових завдань невизначеного характеру в науці та практиці);

7)технологічні проекти (вирішення різних завдань, стимулювання інтересу студентів до самостійного придбання певних знань, навичок та умінь);

8)технологія цілепокладання та дизайну життя (сприйняття мети професії вчителя, віра у здібності та успіх людини, надія на позитивний погляд на життя в майбутньому);

9)технології розвитку розвиваються (система активно шукає певні алгоритми навчальних та пізнавальних дій та способи вирішення різних типів завдань, характерних для людини з мотивацією розвитку).

Щоб забезпечити розвиток інновацій у напрямі більшої рівності у глобальному суспільстві, кожна країна має обрати інноваційну стратегію, що відповідає її потенціалу [49].

Слід зазначити, що велика кількість авторів стверджують, що будь-яка педагогічна технологія має відповідати основним критеріям виробничої потужності:

- концепція – будь-яка педагогічна технологія має бути заснована на певній науковій концепції, яка містить філософські, психологічні, доктринальні та соціальні аргументи для досягнення освітніх цілей; все має бути системно, особливо у педагогічній технології.

Особливості системи: логіка процесу, взаємозв'язок його елементів, цілісність;

- можливості управління, включаючи діагностику всього процесу, планування, розробку процесів навчання, покрокову діагностику, різні інструменти та методи для калібрування результатів;

- ефективні, тобто сучасні педагогічні технології мають бути ефективними та забезпечувати досягнення певного освітнього стандарту;

- відтворення – можливість використання (багаторазово) педагогічної технології в ідентичних навчальних закладах, інших навчальних закладах;

- візуалізація (характерна для деяких технологій), заснована на використанні аудіовізуальних та електронних комп'ютерів, а також на розробці та застосуванні дидактичних матеріалів та оригінальних наочних посібників [50].

Серед психолого-педагогічних нововведень, які істотно змінили масштаби, структуру та якість педагогічного процесу, виділяються такі технології:

- розвиток навчання;
- особисте направлене навчання;
- колективне навчання;
- модульне розвиваюче навчання;
- безперервне навчання;
- індивідуальне навчання;
- психологічний менеджмент;
- адаптивне управління;

– інтеграція природної освіти та ін.

Ці та інші освітні інновації представлені їх технологіями, тобто сукупністю форм, методів та інструментів навчання, виховання та управління, об'єднаних індивідуальними цілями, загальними стандартами та визнаних державною освітньою спільнотою.

Важливим фактом є те, що розробка нових навчальних та освітніх технологій потребує насамперед внутрішньої готовності вчителя до змін [51].

До основних понять інноваційної техніки відносяться:

- 1) нестандартні уроки;
- 2) персональна робота;
- 3) моніторинг та оцінка успішності учнів (за допомогою тестів,
- 4) тести, завдання, робочі зошити та ін.);
- 5) додаткові заняття, групи та навчання;
- 6) предмети на вибір, обрані студентом (отримані знання);
- 7) модульне навчання та завдання;
- 8) запрошення на заняття від науковців, діячів культури, художників;
- 9) зелені заощадження та освіта;
- 10) наукові експерименти з вивчення нових матеріалів;
- 11) презентація технологічних досягнень (шоу, фільми, аудіомагнітофони, комп'ютерні навчальні телевізори, комп'ютерні уроки, радіо- та телепрограми та «Інтернет-системи», мультимедійні технології) та ін.);
- 12) нові підходи до розробки навчальних програм [52].

Основними джерелами та компонентами інноваційної педагогічної технології є:

- 1) соціальні зміни та нове педагогічне мислення.
- 2) наука (педагогіка, психологія, соціологія та ін.).
- 3) передовий передовий досвід.
- 4) минулий досвід у країні та за кордоном.
- 5) етнологія (народна педагогіка) [53].

У свою чергу використання передових технологій вимагає від вчителів:

- спеціальна література (за бажанням);
- аналіз педагогічного досвіду вчителів-новаторів;
- розробити план впровадження нового обладнання;
- оптимальне поєднання гуманітарних, природничих та математичних наук і експертні знання.

Педагогічні нововведення, які застосовуються вчителями, можна розділити на:

- 1) навчальні;
- 2) виховні.

Розглянемо докладніше кожен з них.

Академічні нововведення значно підвищують мотивацію учнів містить:

- 1) інтегроване навчання;
- 2) технологія групового навчання;
- 3) особистісно-орієнтоване навчання (для загальної освіти);
- 4) особливе тренування;
- 5) навчання інформаційних технологій;
- 6) інтерактивна технологія обговорення та моделей ситуацій;
- 7) технологія проектування.

Освітні інновації розуміються як інновації, які формують у учнів особисті цінності під час цих занять із популяризації. Головна проблема:

- народна освіта;
- громадянську освіту.

Тому використання сучасних технологій має проводитись із використанням реформа системи освіти, розвиток основ для нових уявлень та дидактичних методів у галузі освіти [54].

Основними напрямками впровадження інноваційних технологій є:

- створення освітнього та тематичного інформаційного середовища, що дозволяє використовувати мультимедійні системи.

Супермедіа, електронні підручники та ін.;

- розвиток засобів зв'язку (комп'ютерні мережі, телефони, телевізори, супутники для обміну інформацією);

- вивчити правила та навички «навігації» в інформаційному просторі;
- розвиток дистанційного навчання [55].

Важливо впроваджувати інноваційні технології на рівні вчителів, тренерів, організацій, студентів, школярів та батьків. На рівні вчителя важливо інтегрувати інноваційні технології у робочий процес, оскільки це покращує навчальні та дослідницькі навички, методологію вчителів, керівників класів, які безпосередньо беруть участь у процесі викладання та навчання, учасників соціальних процесів.

Адаптація до юності. Впровадження педагогічних інновацій на рівні освітньої установи сприятиме розвитку ефективної системи навчання, покращить якість освітніх послуг та загальний творчий потенціал вчителів та професорів, учні та їхні батьки [56].

Щоб здійснювати ініціативу лише на рівні студента, студент у разі повинен посилити навчання, творчу активність, процес адаптацію суспільству, розвинути відповідальність перед своїм життям, життям інших.

Впровадження інновацій на батьківському рівні полегшує їм у партнерстві з організацією. Не менш важливим є впровадження інноваційних технологій на республіканському та регіональному рівнях міст і на рівні освітніх установ[56].

Для сучасного суспільства впровадження інноваційних технологій в освіту не є теоретичним чи прагматичним, оскільки в контексті глобалізації воно пов'язане з історичним розвитком та пов'язаними з ним перспективами, так званими «високими технологіями».

В даний час фактично впроваджено такі технології:

- 1)технології проектування, тобто ті, які забезпечують поєднання знань і навичок, отриманих в результаті різних видів діяльності;
- 2)ігрові технології, що розвивають творчі навички розв'язання задач на основі вибору альтернативи;
- 3)інформаційні та комунікаційні технології;

Вчителі активно використовують такі інноваційні технології:

4) розвиток технологій навчання;

Методи взаємодії, які ми можемо включити: командна робота, метод проекту, «ментальна атака», «відкрита пилка», «кишеньковий метод», «акваріум», рольові ігри та ігри для ділового знайомства, «велике коло», «масштаб мислення», «постсократична бесіда», «інтегрована бесіда», «відкритий мікрофон», стимулюючі вправи, групова дискусія, спільне навчання:

- 1) технологія проблемного навчання;
- 2) аспектний метод;
- 3) блоковий метод навчальних матеріалів;
- 4) поширена форма навчання [57].

У педагогічній практиці вчителів з'являються нові форми занять:

- 1) уроки – семінари;
- 2) пошук уроків;
- 3) уроки - обговорення;
- 4) туристичні ціни;
- 5) весь урок;
- 6) вікторина та інші [58].

Проте зараз проблема впровадження інноваційних технологій потребує суворого науково-методичного підходу для забезпечення роботи факультету застосування наукових завдань та методів [59].

Висновки до розділу 1

У розділі на підставі аналізу, виявлено, що ефективність патріотично-національного виховання залежить від скоординованої взаємодії освітніх установ, батьків учнів та суспільства, основна функція якого полягає у формуванні етичної поведінки.

Активний спосіб життя, загальні правила життя, єдність слова та відносини у підлітковому віці, прагнення брати активну участь у життєвих ситуаціях.

Аналізуючи вікові характеристики підлітків, найчастішими проявами є:

– підвищена емоційність, вразливість, стомлюваність; прояви жорстокості та агресії циклічні. До позитивних факторів можна віднести покращення пам'яті, бажання підлітків почуватися зрілими та нестабільне самосприйняття.

Ми виявили, що оскільки вчителі є організаторами освітнього процесу, їх основна мета – пробудити і зберегти цікавість дітей, що спонукає вчителів знаходити способи підвищити інтерес. Навчання студентів, різноманітне за змістом, формою та систематичним за рахунок інновацій. Навчання з використанням передових технологій перевершує класичну освіту за якістю. Він включає процеси, які не можна інтегрувати в класичну освіту.

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ.

2.1. Методика організації дослідження

Науково-дослідницька робота здійснювалася на базі Веселокутської ЗЗСО I-III ступенів Теплицької сільської ради Болградського району Одеської області. До дослідження було залучено 5 клас (21 учні), їхніх батьків та класного керівника Карпіна Валентина Зіновійвна. У педагогічному спостереженні окрім класного керівника, брали участь і вчителі, які безпосередньо навчають учнів.

Всі етапи дослідження проводились відповідно до методики дослідження, яка включає в себе наступні операції, які будуть детальніше описані нижче.

У рамках дослідження для визначення загальної характеристики класу застосовувався такий діагностичний інструментарій:

- 1)діагностика моральної вихованості школярів;
- 2)діагностика спрямованості особистості;
- 3)самосвідомість школярів та її діагностика;
- 4)діагностика особистісних якостей учнів;
- 5)діагностика відхилень у поведінці учнів;
- 6)діагностика міжособистісних стосунків у класі;
- 7)сімейне виховання.

А тепер детальніше розглянемо кожен із етапів дослідження та їх особливості.

1.Організаційний етап.

Головними завданнями даного дослідження були:

- 1)аналіз наукової та методичної літератури за обраною тематикою;
- 2)формування та підготовка творчої групи (учні, їхні батьки, класний керівник та вчителі) для реалізації дослідження;

3)забезпечення організаційних, психолого-педагогічних умов для здійснення науково-дослідницької діяльності; проведення інструктивно-методичних нарад з учасниками дослідження;

4)забезпечення підготовки до навчання учасників дослідження шляхом проведення тренінгу та круглого столу;

5)визначення вже існуючих основних проблем національно-патріотичного виховання та причин їх виникнення.

2.Концептуально-діагностичний етап

Даний етап полягав у розкритті ключових понять дослідження «патріотизм», «виховання», «патріотичне виховання», «національно-патріотичне виховання», «інновація», «інноваційні технології»; визначенні готовності фахівців соціальної сфери до національно-патріотичного виховання; уточненні компонентів, критеріїв та показників готовності учнів та фахівців до національно-патріотичного виховання засобами інноваційних технологій.

3.Формувальний етап.

Це етап створення та впровадження організаційно-педагогічних умов для підготовки вчителів та класного керівника; запровадження у практику роботи навчального закладу нових педагогічних технологій, інтерактивних форм роботи, спрямованих на національно-патріотичне виховання дітей.

Узагальнювальний етап.

Заключний етап дослідження полягав у проведенні аналізу результатів кожного з етапів дослідження науково-дослідницької роботи; формуванні загальних висновків та розробці методичних рекомендацій щодо організації навчання та налагодженні ефективної взаємодії у системі «школа-сім'я».

В ході дослідження використовувались такі методики, анкети та опитувальники діагностичного інструментарію:

–діагностика моральної вихованості підлітків:

1)вивчення рівня вихованості учнів;

2)методика М.Рокіч «Ціннісних орієнтацій»;

3)діагностика ціннісних орієнтацій учнів;

–діагностика спрямованості особистості:

1) діагностика структури навчальної мотивації учня;

2)соціально-психологічна установка особистості;

3)самосвідомість школярів і її діагностика;

–діагностика особистісних якостей учнів:

1)доброзичливість і позитивне ставлення;

2)емпатійність (опитувальник А.Мехрабіана і Н.Епштейна);

3)автономність;

4)імпульсивність (опитувальник В.Лосенкова);

5)організованість;

6)рішучість;

7)егоцентризм;

8)сила волі;

9)рівень вольової саморегуляції;

–діагностика та корекція відхилень у поведінці школярів:

1)визуалізація поведінки;

2)опитувальник визначення характеру в підлітків;

3)методика агресивності;

4)методика діагностики Басса-Дарки агресивної поведінки;

–діагностика міжособистісних відносин у класі:

1)методика визначення ціннісно-орієнтації класу;

2)визначення рівня розвитку класу;

3)вивчення рівня взаємодопомоги у класі;

– діагностика сімейне виховання:

1)тест-опитувальник Варга-Століна;

2)шкала сімейного оточення;

3)опитувальник для батьків «Типи виховання дітей» [60].

Тепер детальніше розглянемо кожен із методик з поясненнями в яких цілях вони використовувались.

Діагностика моральної вихованості школярів.

Оцінюючи освіту учнів, вчителі орієнтуються насамперед освітню завдання: основні риси, чесність, ввічливість, культура поведінки.

На відміну від освіти, спрямованого на розвиток особистості (формування знань, навичок, умінь), в освіті є мета – розвиток потреб, переконань, емоцій та звичок.

Н.Щоркова розуміє освіту студентів як «показник досягнення цілей особистого розвитку, поставлених вчителями». Він бачив у цих філософських категоріях «добро», «істину», «прекрасне» як освітні критерії. Він наголосив на таких освітніх показниках, як зовнішній вигляд дитини, вирази особи, мова, поведінка, реакції, соціальні явища, відносини з іншими людьми, ідеали [61].

Психолого-педагогічна література пропонує різноманітні підходи до особистого навчання. Найбільш поширеним є аналітичний метод, який передбачає оцінку формування таких особистих якостей, як працьовитість, чесність, людяність, вміння працювати в команді, ошадливість, смирення, дисципліна та багато іншого.

Педагогічна практика вчить, що за допомогою таких шкал можна отримати великий обсяг інформації про моральне виховання особистості.

Людська освіта визначається інтеграцією людей на основі формування рис, що відображають систему ставлення до суспільства та членів колективу, розумової та фізичної роботи, до дітей, людей та до себе.

Виховання характеризується не особистісними особливостями, а всім моральним змістом, спрямованістю та рівнем розвитку дітей. М.Шилуб вважає, що головними критеріями освіти є риси характеру: вихованість, працьовитість, любов до природи, моральні якості, дисципліна, естетичний смак, бездоганна самооцінка.

Залежно від цілісності створених саморегульованих рис можна виділити три рівні навчання (високий, середній, низький), які можуть бути відсутні:

1) неграмотність, пов'язана з негативною поведінкою учнів;

2) низькі рівні характеризуються слабким виразом позитивного досвіду, все ще нестабільною поведінкою, включаючи розлади;

3) для середньої освіти характерна стійка позитивна поведінка;

4) відмінною рисою вищої освіти є досвід етичної поведінки [60].

Методи особистої орієнтації.

Особистість – складне ціле, в якому умовно можна виділити три основні блоки:

1) особисті нахили;

2) особисті можливості (здібності);

3) психологічні особливості поведінки (характеру) особистості [60].

Орієнтація – найважливіший компонент конструкції, що складається із трьох основних категорій:

1) орієнтація на ЗМІ;

2) орієнтація на справу;

3) зосередьтеся на собі.

Також існує два типи особистісної орієнтації: позитивна та негативна. Форми орієнтації – це бажання, переваги, нахили, ідеали та переконання [60].

На думку психологів, самосвідомість – один із найважливіших наслідків виховання дитини.

Психологи та педагоги все частіше бачать, що саме дитяча самооцінка, самоповага та самосприйняття визначають поведінку та успіх дитини.

Щоб дитина відчувала себе щасливою, вона зможе краще долати труднощі, адаптуватися та мати позитивне уявлення про себе. Діти з негативною самооцінкою часто стикаються з непереборними перешкодами. Вони мають високий рівень тривожності, де вони адаптуються до шкільного життя, важко справляються зі своїми однолітками і відчувають значний академічний тиск [60].

У дитинстві батьки відіграють важливу роль у розвитку дитини, потім школа бере участь у цьому процесі, і її вплив стає надзвичайно значним. Якщо дитина приходить до школи з уже створеним негативним іміджем, учитель

може ще більше зміцнити її; навпаки, вони можуть сформувати у дитини більш позитивне уявлення про себе та свої здібності.

Психологи припускають, що позитивне самосприйняття визначається трьома основними факторами: твердою вірою у здатність людини виконувати певні дії та почуттям власної значимості[60].

Особисті якості є важливим показником навчальних досягнень учня. На думку Л.Бозовича, їх формування – результат контролю за соціально прийнятними формами поведінки. За своїм походженням вони являють собою сукупні рухові риси певної якості та певних форм та форм поведінки.

На думку М.Шилуба, якість особистості є результатом вираження стійкої особистості, її активності та поведінки. Моральні якості розкривають ставлення людини до суспільства, роботи, людей і себе. Зрілість особистості визначається не характеристиками особистості, а всім моральним змістом та орієнтацією, а також рівнем їх розвитку. Освіта - це загальна особистісна риса, що відбиває систему ставлення людей до командної роботи, розумово і фізично, людей, себе [60].

У поєднанні індивідуальний розвиток виявляється у виробленні рис, які можна об'єднати у п'ять груп:

- ставлення людей: такт, совість, чесність, такт, відповідальність, справедливість, подяку, терпимість;
- самоповагу: самоповагу, повну самоповагу, ринковий попит, самокритика, самоконтроль;
- підхід: працьовитість, ініціативність, креативність;
- ставлення до суспільства: патріотизм, громадянськість, національна ідентичність, міжнародність;
- моральні якості та воля: принциповість, цілеспрямованість, наполегливість, наполегливість, дисципліна, рішучість, відвага [60].

Діагностика відхилень у поведінці учнів.

Вчителі часто змушені мати справу з дітьми, які не відповідають, не слухають порад та коментарів і навіть відкрито виявляють ворожість. Таких дітей

називають «важкими для виховання», «антисоціальними дітьми», «поганим соціальним ставленням». У таких дітей дві характеристики: порушення та кодекс поведінки; нетерпимість чи активну протидію вихованню вчителів та батьків [60].

Поведінка таких учнів включає лінивість, агресивність, недисциплінованість, впертість. Цей набір негативних виразів типовий для багатьох проблемних підлітків, хоча причини такої поведінки можуть бути різними [62].

Отже, студенти з обмеженими можливостями мають бути досліджені з урахуванням їх особистих характеристик та причин їхньої ненормальної поведінки [60].

Діагностика міжособистісних взаємин у класі.

Комунікація для особистого розвитку, багатогранний процес встановлення та розвитку людських відносин, виникає у зв'язку з необхідністю спільного функціонування і включає обмін інформацією, взаємодію, усвідомлення і розуміння пізнати один одного. Спілкування виконує важливі функції у житті: спілкування-інформація, спілкування-регулювання, емоційне- спілкування, організація [60].

Психологічними умовами успішного спілкування є такі характеристики, як комунікабельність, пристосовність до спілкування, толерантність, комфортний мікроклімат у групі та стиль спілкування у колективі [60].

Для вивчення взаємовідносин між учасниками дослідження застосовуються способи: анкетування, неповні юридичні способи, проблемні ситуації тощо.

Зростаюча сім'я.

Соціальне середовище сім'ї – це правила поведінки, які розвиваються в сім'ї та впливають на відносини у цій сім'ї. Деякі правила встановлюються відкрито, у соціальному та культурному плані та приймаються переважною більшістю сімей, а іноді й підходять для сімейного відпочинку. Культурні правила сімейного життя відомі кожному, особливо – лише членам сім'ї.

Кожен із перелічених вище компонентів діагностичного інструменту дозволяє дати загальний опис учня і класу в цілому, що полегшує наступні етапи дослідження.

2.2 Організація та проведення емпіричного дослідження

В емпіричному дослідженні брав участь 5 клас, де навчається 21 учні, серед яких 11 дівчинки та 10 хлопчиків. Дослідження відбувалось у позаурочний час. Активна взаємодія з учнями відбувалась протягом п'яти днів.

Перед початком емпіричного дослідження ми провели опитування батьків тих учнів, -які беруть участь у діагностуванні. Тест-опитувальник батьківського ставлення Варга-Століня.

У перший день відбувалось знайомство з класом та їхнім класним керівником. Діти розповідали про свою сім'ю, друзів, захоплення, мрії, страхи, сильні та слабкі сторони.

Цього ж дня кожен із учнів отримав бланки, які заповнюються батьками, а потім здаються для обробки результатів:

В ході дослідження рівня національно-патріотичних виховання підлітків засобами інноваційних технологій використовувалася розроблена нами анкета «Патріот» та анкета «Громадянська позиція і патріотизм» з метою психолого-педагогічного оцінювання громадянської активності та громадянської позиції здобувача освіти; вивчення та виявлення ступеня сформованості патріотичних почуттів.

Дослідження проводилось на базі Веселокутського ЗЗСО I-III ступенів Теплицької сільської ради Болградського району Одеської області.

Вибірка складала 21 осіб – учні 5-го класу.

Дослідження проводилося у чотири етапи:

1 етап. Дослідження рівня сформованості патріотизму і громадянської позиції підлітків.

2 етап. Створення проекту «Ми майбутнє України» (з урахуванням одержаних результатів) з метою формування громадянина-патріота, гуманіста; виховання у здобувачів освіти поваги до прав та основних свобод людини, формування правової культури і свідомості; формування навичок особистої відповідальності, соціальної відповідальності учнів на основі їхньої активної участі у практичній громадській діяльності у шкільному та позашкільному просторі.

3 етап. Підготовка та проведення заняття з елементами тренінгу «Хто він справжній патріот?» з метою розвитку ціннісного ставлення здобувачів освіти до суспільства й держави, формування патріотизму, національної самосвідомості.

4 етап. Вивчення змін у характері спілкування підлітків на патріотичну тематику після заняття з елементами тренінгу на основі рефлексії з приводу суб'єктивних змін у глибині розуміння національно-патріотичних почуттів. З цією метою було поведено бесіду, в ході якої кожен учень міг висловити свої думки на патріотичну тематику. Учні ділились своїми враженнями про свою роботу під час участі в проекті «Хто він справжній патріот?»

Для визначення рівня виховання національно-патріотичних почуттів підлітків було проведено анкетування (Додаток А)

Анкета «Патріот»

1. На запитання «Чи любите Ви свою країну?» отримали наступні показники:

Отже, більше половини здобувачів освіти вважають себе патріотами; сумніваються або частково – 40%; і, на жаль, 10% підлітків не вважають себе патріотами.

2. На запитання «Хто на Ваш погляд більшою мірою вплинув на формування ваших патріотичних почуттів» отримані наступні результати (Додаток Г).

Таким чином, можна стверджувати, що значний вплив на формування патріотичних почуттів має школа та ЗМІ, менший вплив мають друзі та батьки.

3. На запитання «Як Ви для себе вважаєте поняття «патріотизм»? респонденти виокремили такі критерії:

- 1)любити й поважати свою країну;
- 2)любити свій народ;
- 3)любити своє місто;
- 4)почуття обов'язку перед Батьківщиною.

4. На запитання «Чи дотримується Ваша родина звичаїв та традицій нашого краю?» отримали наступні результати (Додаток Д)

- 1)так;
- 2)ні;
- 3)частково.

5. На запитання «Чи вважаєте Ви українську мову?»

- 1)так;
- 2)ні.

6. На запитання «Чи вважаєш себе патріотом?» отримали наступні результати (додаток Д)

- 1)так;
- 2)ні;
- 3)частково.

7. На запитання «Чи знаєте історію свого рідного міста?» отримали наступні показники (Додаток Е):

- 1)так;
- 2)частково;
- 3)ні.

8. На запитання «Чи вважаєте службу в армії обов'язком громадянина України?» отримали такі результати:

- 1)так;
- 2)частково;

3)ні.

9. На запитання «Чи потрібна Україні друга державна мова?» отримали такі результати:

1) так;

2)частково;

3) ні.

В ході дослідження використовувалася анкета «Громадянська позиція і патріотизм» (Додаток Б, Ж) за допомогою якої вдалося дослідити загальнокультурні компетенції здобувачів освіти.

Висновки до розділу 2

У розділі надана методика організації емпіричного дослідження, описана процедура та проведення дослідження.

Діагностика обрано для батьків тест- опитувальник батьківського ставлення, для учнів анкети.

База дослідження Веселокутський ЗЗСО І-ІІІ ступенів Теплицької сільської ради Болградського району Одеської області.

Вибірка склала 21 осіб – учні 5-го класу.

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ.

3.1. Аналіз одержаних результатів дослідження

В ході дослідження рівня національно-патріотичних виховання підлітків засобами інноваційних технологій використовувалася розроблена нами анкета «Патріот» та анкета «Громадянська позиція і патріотизм» з метою психолого-педагогічного оцінювання громадянської активності та громадянської позиції здобувача освіти; вивчення та виявлення ступеня сформованості патріотичних почуттів.

Дослідження проводилось на базі Веселокутського ЗЗСО I-III ступенів Теплицької сільської ради Болградського району Одеської області.

Вибірка складала 21 осіб – учні 5-го класу.

Переважає більшість батьків (78%) зацікавлені у справах дитини, намагаються допомагати, співчувати. Вони високо оцінюють інтелектуальні та творчі здібності дитини, відчують почуття гордості за неї, заохочують ініціативу й самостійність дитини, довіряють, намагаються бути з нею як з рівною, ставати на її точку зору в суперечках. Такі характеристики вказують на тип батьківського ставлення, який називається «кооперація».

13% тип батьківського ставлення – «симбіоз» намагаються задовольнити всі потреби дитини, захистити від труднощів, неприємностей, вони постійно відчують тривогу за дитину.

7% батьків вимагають від дитини беззастережного послуху й дисципліни, за прояви дитини суворо карають. Батьки прискіпливо стежать за соціальними досягненнями дитини й вимагають соціального успіху. При цьому вони добре знають дитину, її думки, почуття. Такий тип батьківського ставлення є «авторитарна гіперсоціалізація».

2% це – «прийняття-відторгнення», тобто один із батьків поважає дитину, симпатизує їй, прагне проводити багато часу з дитиною, схвалює її інтереси й плани, а інший навпаки приймає свою дитину поганою, невдахою, не довіряє дитині, не поважає дитину.

Результати дослідження учнів 5 класу показали, що поняття патріотизму та прояви поваги, гордості та національної свідомості в них низькі. Це спонукало до розроблення проекту, який сприяв би розвитку ціннісного ставлення учнів до суспільства й держави, формуванню патріотизму, національної самосвідомості, політичної культури та культури міжетнічних відносин.

Отже, у ході дослідження був створений педагогічний проект «Ми майбутнє України» .

1. Вид інноваційного проекту: творчо-інформаційний, довгостроковий.
2. Назва проекту: «Ми майбутнє України»
3. Галузь застосування: освітній процес
4. Суб'єкти інноваційної діяльності:
 - 1)здобувачі освіти;
 - 2)керівники гуртків та спортивних секцій;
 - 3)класні керівники та вихователі.
- 5.Мета впровадження нововведень:

1) допомогти здобувачам освіти оцінити свої можливості та реалізувати себе як Активно займається суспільною діяльністю, з гуманною орієнтацією, з глибоким почуттям суспільної позиції та національної самосвідомості та гідності, надання учням можливості виявити себе на ділі;

2)навчити здобувачів освіти роботи в колективі, навикам самоосвіти та самовдосконалення;

3)розвивати у здобувачів освіти лідерські якості, впевненість у собі, комунікабельність, тактовність, толерантність та вихованість, вміння працювати над собою;

4)формування правової культури, естетичного світовідчуття; прищеплення та розвиток моральних почуттів.

6. Зміст інновації:

1)формування в учнівської молоді милосердного ставлення до людей, що потребують допомоги;

2)формування ціннісного ставлення до родинних стосунків та почуття відповідальності за членів родини, які потребують допомоги;

3)формування почуття важливості в соціумі;

4)залучення здобувачів освіти до активної громадської позиції;

5)розвиток активності у прийнятті рішень, у суспільному житті, вміння доводити почату справу до кінця;

6)формування позитивних моральних якостей підростаючого покоління.

7.Ресурсоемкість нововведень. Шляхи залучення додаткових та вдосконалення наявних ресурсів:

1) комп'ютер;

2)доступ до мережі Інтернет;

3)сканер;

4)принтер;

5)цифровий фотоапарат;

6)проекційне обладнання.

8. Термін дії проекту: квітень 2021 – листопад 2021

9. Технологія впровадження проекту:

1)танцювальний флешмоб «Буде мир! Будемо ми!» (вересень 2021);

2)фотофлешмоб «Посмішка єднає людей» (жовтень 2021);

3) козацький квест (жовтень 2021);

4)відеофлешмоб «Рідна мова – оберіг народу» (листопад 2021);

5) акція «Колосок пам'яті» (листопад 2021);

6) акція до Всесвітнього дня доброти (листопад 2021).

10. Результативність та ефективність впровадження інновації:

- 1)ознайомлення здобувачів освіти школи та педагогічного колективу з ефективними засобами взаємодії;
- 2)набуття навичок проведення дослідницької та пошукової роботи;
- 3)виховання толерантності, уміння співіснувати;
- 4)подолання мовного психологічного бар'єру у спілкуванні;
- 5)формування громадянської активності здобувачів освіти розвиток їх творчого потенціалу;
- 6)формування активної життєвої позиції здобувачів освіти училища.

11.Фотоматеріали ходу реалізації даного проекту представлений у Додатку Ж.

Усім учасникам дослідження було запропоновано взяти участь за бажанням у 1.5 годинному занятті з елементами тренінгу після групової консультації (з індивідуально розданими результатами та інтерпретацією кожному) за результатами попередніх досліджень.

Підлітки по-різному виявляли зацікавленість під час проведення заняття.

Після участі у проекті «Ми майбутнє України» та після проведеного заняття з елементами тренінгу в учнів підліткового віку сформувалися уявлення про свої права та обов'язки як громадянина своєї країни; вони навчилися користуватися діючим законодавством України.

3.2. Методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання

Перш за все, необхідно сформувати в учнів розуміння своєї батьківщини, емоційний зв'язок із місцем, де вони народилися, вирости та пов'язані з емоційними життєвими переживаннями. Знайомство з батьківщиною відіграє важливу роль у системі позашкільної освіти. І тому поїздки на природу, оздоровчі поїздки, створення природних об'єктів у школах, спільна робота та багато іншого.

Необхідним аспектом у збагаченні патріотичних почуттів студентів є придбання історичних документів про героїчне минуле нашого народу, про сміливі та рішучі устремління держави, про любов народу до минулого, про загарбників.

Щоб ефективно використовувати навчальні матеріали, які збагачують знання учнів про патріотизм та етнічні відносини, кожен учитель повинен бути знайомий з конкретними матеріалами за своєю професією та використовувати їх для вирішення цієї вправи.

Уявлення підлітків стають набагато ширшими і глибшими і з багатьох питань на рівні моральних уявлень. Природно, що яскравіші ідеї, то успішніше вони розвивають почуття патріотизму.

Але стабільність і зрілість морального почуття досягаються лише тоді, коли учні розуміють патріотизм, культуру та етнічні відносини з погляду особистих поглядів, переконань, а також мотивів та керівних принципів. Процес складний та методологічно складний. Як зазначено, він включає: у цьому напрямку школи проводять просвітницьку роботу для вирішення цієї проблеми.

Щоб культивувати думки та переконання про ці риси характеру, важливо створювати ситуації, в яких відбувається ідеологічна боротьба, учень відстоює свою думку, у яких його думки починають кристалізуватись, розплутуватись та зміцнювати його внутрішню позицію. .

Ефективний метод формування у учнів патріотичних поглядів та переконань – використання позитивних патріотичних прикладів відомих історичних особистостей, письменників та героїв політики боротьби.

Звичайно, дискусії та такі дебати не можуть відбуватися надто часто. Їх потрібно ретельно готувати, щоб кожен із них став незабутньою подією у свідомості дітей, зачіпаючи їх емоції.

Не слід забувати, що для створення стійких думок і особливо переконань дуже важливо перебувати у стані емоційного та інтелектуального тиску, що

залишає на ньому глибокий відбиток, та необхідна мотивація для визначення напрямку. Свідомість та стати непереборною життєвою силою.

Однак стабільність і сила поглядів і переконань досягається лише тоді, коли існує єдність між досвідом та інтелектуальною та емоційною поведінкою. Тільки такі переконання можуть по-справжньому визначати моральну орієнтацію особистості, що виражається у діях та діях, що мають соціальну значимість. Для цього необхідний навчальний заклад, який сприятиме формуванню у учнів почуття патріотизму та культурних зв'язків між народами.

Висновки до розділу 3

Результати емпіричного дослідження свідчать, учнів 5 класу показали, що поняття патріотизму та прояви поваги, гордості та національної свідомості в них низькі. Це спонукало до розроблення проекту, який сприяв би розвитку ціннісного ставлення учнів до суспільства й держави, формуванню патріотизму, національної самосвідомості, політичної культури та культури міжетнічних відносин.

Отже, у ході дослідження був створений педагогічний проект «Ми майбутнє України». За результатами дослідження розроблені методичні рекомендації: формування у учнів патріотичних поглядів та переконань – використання позитивних патріотичних прикладів відомих історичних особистостей, письменників та героїв.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі предстовлене теоретичне проблеми формування національно-патріотичне виховання учнів у виховному процесі закладу загальної середньої освіти.

Результати емпіричного дослідження виявили особливості формування патріотизму, національної самосвідомості, політичної культури та культури міжетнічних відносин підлітків, розроблені методичні рекомендації: формування у учнів патріотичних поглядів та переконань – використання позитивних патріотичних прикладів відомих історичних особистостей, письменників та героїв.

1.З’ясовано, що сучасному суспільстві через зміну цінностей і життєвих орієнтирів спонукає до пошуку нового аналізу визначення понять «патріотизм» та «патріотичне виховання», про значення яких раніше замовчувалось або з часом змінювались, що пояснюється розвитком суспільства, зміні потреб та інше. Проте розуміння і використання педагогічного досвіду минулого допомагає вирішувати питання проблем національно-патріотичного виховання.

У національно-патріотичному вихованні підлітків особливе місце належить до взаємодії з батьками. Суть такої взаємодії полягає в організації спеціальної підготовки старших членів сім’ї до виконання виховної ролі, що визначає вибір напрямків работ

2.Виявлено, що організація патріотичного виховного процесу сприятиме ефективному формуванню виховання патріотизму вже давно асоціюється з вихованням сім’ї, національної культури, звичаїв та традицій, соціальних інститутів, законів та багато іншого. Суперечності у національно-патріотичному вихованні підлітків сьогодні загострюють деякі конфлікти, що виникли на соціальному рівні та продовжують діяти у сприйнятті сім’ї, освіти та особистості.

3.На основі аналізу вікових особливостей виявлено, що ефективність патріотично-національного виховання залежить від скоординованої взаємодії

освітніх установ, батьків учнів та суспільства, основна функція якого полягає у формуванні етичної поведінки.

Активний спосіб життя, загальні правила життя, єдність слова та відносини у підлітковому віці, прагнення брати активну участь у життєвих ситуаціях.

4. Аналіз результатів емпіричного дослідження виявив, учні показали, що поняття патріотизму та прояви поваги, гордості та національної свідомості в них низькі. Це спонукало до розроблення проекту, який сприяв би розвитку ціннісного ставлення учнів до суспільства й держави, формуванню патріотизму, національної самосвідомості, політичної культури та культури міжетнічних відносин.

5. Надані методичні рекомендації, що складаються з: рекомендацій-порад класному керівникам, шкільному психологу та батькам; методичних рекомендацій вчителям, які містять рекомендації щодо методичної роботи школи та методичного тижня з підготовки вчителів до організації вчителів до національно-патріотичного виховання для учнів.

Дослідження кваліфікаційної роботи не претендує на абсолютний результат і не вичерпує всіх аспектів проблеми національно-патріотичне виховання підлітків. Результати дослідження дають підстави для висновку про, те що мети досягнуто, визначені завдання реалізовано.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д., Чорна К.І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. 29 с.
2. Василюк О. Патріотичне виховання української молоді: механізми раціоналізації. Youth in Central and Europe. Sociological Studies. 2017. №2. С. 87.
3. Абрамов А. В. К вопросу о сущности патриотизма. Полигнозис. 2000. № 2. С. 60-62.
4. Абрамчук О. В., Фіцула М. М. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМВінниця, 2008. 147с.
5. Абрамчук, О. В. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів: дис..... канд. пед. наук: 13.00.07 / Тернопіль, 2006. 254 с
6. Агеев А. Размышления патриота. Знамя. 1991. № 8. С. 24-32. 5. Адаменко О. В. Розвиток педагогічної науки в Україні в другій половині ХХ століття (1950-2000 рр.): дис. ...доктора пед. наук: 13.00.01 / Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2006. 613с.
7. Процес виховання. Електронний ресурс. Режим доступу. https://pidru4niki.com/13330607/pedagogika/teoriya_vihovannya
8. Національно-патріотичне виховання. Електронний ресурс. Режим доступу. <https://school5.if.ua/natsirnalno-patriotychne-vyhovannya/>
9. Історія розвитку патріотизму. Електронний ресурс. Режим доступу. <https://school5.if.ua/natsirnalno-patriotychne-vyhovannya/>
10. Оришко С. Патріотичне виховання в історії української педагогіки. Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць. 2006. Вип. XXXIII. С. 149-155
11. Албул І. В. Проблеми соціального виховання на шпальтах періодики. Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери: матеріали наук.-метод. семін., м. Умань, 26 квіт. 2016 р. Умань, 2016. С. 28-32.

12. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. Київ: Либідь, 1998. 560 с.
13. Алексюк А. Н. Общие методы обучения в школе. Київ: Радянська школа, 1981. 206 с.
14. Пащенко Д. Генезис гуманістичних ідей у педагогіці. Київ: Науковий Світ, 2001. 278 с.
15. Національно-патріотичне виховання дітей та молоді. Електронний ресурс. Режим доступу. <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robita/natsionalno-patriotichne-vihovannya-ditey-ta-molodi/>
16. Концепція національно-патріотичного виховання молоді. Електронний ресурс. Режим доступу. <https://bdpu.org.ua/upbringing-work/national-patriotic-education/>
17. Національно-патріотичне виховання. Електронний ресурс. Режим доступу.
http://ela.kpi.ua:8080/bitstream/123456789/27423/1/Chumachenko_magistr.pdf
18. Гавлітіна Т.М. Національно-патріотичне виховання підлітків в умовах позашкільного навчального закладу: Автореф. дис...канд.пед.наук: 13.00.07 / Гавлітіна Тетяна Миколаївна; Інститут проблем виховання АПН України. К., 2007. 20с.
19. Алексеєнко Т. Ф. Концептуальні засади соціально-педагогічної парадигми виховання. Соціально-педагогічна парадигма виховання: сутність та шляхи реалізації : тези доповідей. Ніжин, 2014. С. 12-13.
20. Алпатова О. В. Проблема педагогічної взаємодії у системі особистісно орієнтованого навчання. Вища освіта України. 2013. № 3. С. 144- 149. 396
21. Алфімов Д. В. Виховання лідерських якостей школярів у сучасній загальноосвітній школі. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2010. № 4. С. 3-14.
22. Єгонська Н. Криза підліткового періоду Завуч. 2002. №34. С. 13-16.
23. Полякова Г. Особливості розвитку підлітків / Г. Полякова. // Психолог. 2003. №34. С. 24-30.

24. Терлецька Л.О. Важливий період у житті. Психолог. 2002. №6. С. 3-8.
25. Шулигіна Р.А. Методичні рекомендації з формування культури спілкування старшокласників. К.: КМПУ імені Б.Д.Грінченка, 2007. 42 с.
26. Дуткевич Т.В. Загальна психологія: (Конспект лекцій): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Кам'янець-Подільський держ. педагогічний ун-т. Кафедра психології. -- Кам'янець-Подільський, 2002. 96с.
27. Кремень В. Г. Філософія, мислителі, ідеї, концепції [Електронний ресурс] : підруч. / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. К. : Книга, 2005. 528 с. Режим доступу: <http://www.darkelly.info/texts/Philosophy/Kremen.pdf>.
28. Окса М. М. Інновації як передумова зростання педагогічної майстерності менеджера освітнього дім, 2009. С. 306-310.
29. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
30. Коновальчук І. І. Розвиток інноваційної компетентності педагогів загальноосвітніх навчальних закладів. Формування професійної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти. за заг. ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Наумчук. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2014. С. 69-75
31. Коновальчук І. І. Професійне та соціальне становлення майбутніх фахівців в інноваційному середовищі вищого навчального закладу. Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. / за ред. О.А. Дубасенюк, В.А. Ковальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 271-277.
32. Дорская А.А. «Инновации»: понятие и классификация (правовое измерение). Правозащитник. 2014. №3. Режим доступа: <http://pravozashitnik.net/ru/2014/3/24>
33. Жук М. В. Передумови формування національної інноваційної системи прискороного розвитку економіки. Актуальні проблеми економіки.. К. : Вид-во ВНЗ «Національна академія управління», 2008. №7 (85). С. 30-36.

34. Зюкіна А. В. Інноватика як розділ креативної педагогіки. Соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи. Друга Міжнародна наукова конференція, (ХДАДМ, 15-16 квітня 2010 р., м. Харків) : зб. матеріалів. Харків : ХДАДМ, 2010. С. 237-239.
35. Матяшук В.П. Сучасне патріотичне виховання в школах України / В. Матяшук. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 384с.
36. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2004.
37. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2007. 364 с.
38. Загальна психологія: Підручник. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 464 с.
39. Загальна психологія. / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. Вінниця: Нова книга, 2004. 704 с.
40. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2007. 256 с.
41. Клименко В. В. Психологія творчості.: Навчальний посібник. К.: Центр навч. літератури, 2006. 480 с.
С.62-75.

ДОДАТОКИ

додаток А

Анкета «Патріот»

1. Чи любите Ви свою країну?

- а) так
- б) ні;
- в) частково
- г) не знаю.

2. Хто на Ваш погляд більшою мірою вплинув на формування ваших патріотичних поглядів:

- а) школа;
- б) друзі;
- в) батьки;
- г) органи влади;
- д) ЗМІ.

3. Як Ви для себе визначаєте поняття «патріотизм»?

- а) гордість за належність до своєї нації, народу;
- б) непримиримість до представників інших націй і народів;
- в) любити й поважати свою Батьківщину;
- г) любити народ;
- д) любити місто;
- е) почуття обов'язку перед державою;
- є) патріотизм нині не актуальний, не для сучасної молоді;
- ж) інше _____

4. Чи дотримується Ваша родина звичаїв та традицій нашого народу?»
отримали наступні результати:

- а) так;

б) ні;

в) частково.

5. Чи поважаєте Ви українську мову?»

а) так;

б) ні.

6. Чи вважаєте Ви себе патріотом?

а) так;

б) ні;

в) частково.

7. Чи знаєте Ви історію свого рідного міста?

а) так;

б) важко відповісти;

в) ні.

8. Чи вважаєте Ви службу в армії обов'язком громадянина України?

а) так;

б) важко відповісти;

в) ні.

9. Чи потрібна Україні друга державна мова?

а) так;

б) важко відповісти;

в) ні.

додаток Б

Анкета «Громадянська позиція і патріотизм»

Кожна індикаторна змінна варіюється на чотирьох рівнях: 0, 1, 2 і 3. При цьому цифрою 3 оцінюється варіант відповіді «так», цифрою 2- варіант відповіді «швидше «так», ніж «ні»», цифрою 1 - варіант відповіді «швидше «ні», ніж «так»», цифрою 0 – варіант відповіді «ні». Анкета містить індикатори прямого та зворотного напрямку дії. Чим вище оцінені відповіді на індикаторі прямого напрямку дії, тим вищий рівень сформованості громадянства та патріотизму. Індикатори зворотного напрямку дії представлені індикаторами 35 і 49. Чим більший бал відповіді на ці питання, тим менше виражено рівень патріотизму. При обробці результатів анкетування індикатори зворотного напрямку дії інвертуються. Бали, отримані за виконання кожного індикатора сумуються. Чим більший індивідуальний бал учасника анкетування, тим вищий у нього рівень сформованості патріотизму. Максимальне значення індивідуального балу складає 159.

Результати опитувальника дають можливість відслідкувати, наскільки у респондентів сформована громадянська позиція, чи відчують вони себе патріотами своєї країни.

Залежно від значення отриманого балу всі учасники анкетування поділяються за рівнем сформованості патріотизму і громадянської позиції на чотири категорії:

- від 0 до 40 балів – дуже низький рівень;
- від 41 до 80 балів – низький рівень;
- від 81 до 120 – середній рівень;
- від 121 до 159 – високий рівень;

Інструкція: уважно прочитайте кожне твердження (індикатор) і, оцінивши його відносно себе, у бланку для відповідей проставте навпроти номера відповідного індикатора номер обраного варіанту відповіді:

- 1) так;
 - 2) швидше так, ніж ні;
 - 3) швидше ні, ніж так;
 - 4) ні.
1. Цікавлюсь історичним минулим своєї країни.
 2. Відчуваю гордість за Україну.
 3. Цікавлюся культурними цінностями (література, мистецтво, архітектура та ін.) своєї країни.
 4. Слідкую за культурними подіями в житті нашої країни.
 5. Викликають почуття гордості політичні та економічні успіхи України.
 6. Слідкую за сучасними політичними подіями у нашій країні.
 7. Знаю Конституцію України.
 8. Вважаю, що Україна володіє достатнім потенціалом для входу в НАТО.
 9. Знаю основні громадянські права й обов'язки громадян України.
 10. Слідкую за сучасними економічними подіями в нашій країні.
 11. Знаю основні положення Всезагальної декларації прав людини.
 12. Ознайомлений із суспільно-політичними подіями, котрі відбуваються у нашій країні.
 13. Дотримуюсь обов'язків громадянина України.
 14. Бережно ставлюся до історичного минулого країни.
 15. Ознайомлений про сучасний стан України на міжнародній арені.
 16. Проявляю бережне ставлення до суспільних досягнень.
 17. Викликають почуття гордості за спортивні досягнення України.
 18. Знаю основні положення Конвенції про права дитини.
 19. Викликають почуття гордості технічні та наукові досягнення України.
 20. Активно відстоюю свої громадянські права.
 21. Викликають почуття гордості історичні перемоги Української армії.

22. Проявляю бережне ставлення до приватної власності.
23. Відчуваю гордість, коли звучить гімн України.
24. Приймаю участь у суспільному житті навчального закладу (міста, країни).
25. Проявляю бережливість й економність по відношенню до особистої власності.
26. Готовий відстоювати громадянські права оточуючих.
27. Намагаюся вчиняти гідно, поважаючи гідність інших.
28. Не мирюся з безтактною поведінкою інших по відношенню до оточуючих.
29. Вважаю, що участь у виборах – це прояв активної громадянської позиції.
30. Приймаю участь у діяльності суспільних організацій.
31. Вважаю, що після служби в армії, юнаки стають справжніми чоловіками.
32. Знаю державну символіку України.
33. Дотримуюся правил поведінки в суспільних місцях.
34. Вважаю обов'язковою військову службу за призовом.
35. Хочу змінити громадянство.
36. Готов вести благодійну діяльність на користь нужденних та воїнів АТО.
37. Хочу служити у сучасній армії за контрактом.
38. Вважаю, що захист природних ресурсів України – справа кожного.
39. Готовий вести волонтерську діяльність.
40. Використовую знання базових цінностей світової культури для особистісного та загальнокультурного розвитку.
41. Готовий працювати на благо своєї країни.
42. Вважаю, що кожен громадянин України повинен піклуватися про збереження екологічного балансу.
43. Терпляче ставлюся до представників різних національностей, котрі проживають в Україні.
44. Вважаю, що багато національність України сприяє збагаченню її культури.
45. Відданий своїй батьківщині.

46. Вважаю, що головне в житті – робити дещо важливе, значуще для інших і країни в цілому.
47. З повагою ставлюся до минулого історичного досвіду своєї країни.
48. Вважаю, що Україна полі етнічна країна і в ній повинні жити представники різних національностей.
49. Готов виїхати за кордон на постійне місце проживання.
50. З повагою ставлюся до традицій представників інших національностей, котрі проживають в Україні.
51. Вважаю своїм обов'язком надавати посильну допомогу людям похилого віку.
52. Пишаюся перемогою українського народу у Великій Вітчизняній війні

додаток В

Заняття з елементами тренінгу «Хто він справжній патріот?»

Мета: продовжувати знайомити учнів із поняттям «патріотизм»; довести до свідомості дітей, що патріотизм в собі потрібно виховувати; викликати у дітей бажання бути справжніми патріотами своєї держави

Обладнання: фломастери, чисті аркуші паперу, «дерево очікувань»

Коментар: для проведення заходу вчитель заздалегідь доручає учням прочитати казку поему «Євшан-зілля М. Вороного»

Хід заняття:

Ознайомлення з правилами роботи в групі.

Слово вчителя:

Вправа «Дерево очікувань». Необхідно сформувати власні очікування: які знання навички ви хотіли б отримати у ході заняття.

Вправа «Скринька думок»

Поміркуйте:

- 1.Що таке патріотизм?
- 2.Приклади патріотизму у всі часи.
- 3.Чи потрібне це почуття зараз?

Бесіда.

З чого починається патріотизм?

Пригадаємо поему Євшан-зілля».

Яка історія трапилася з головним героєм?

«Краще в ріднім краї милім

Полягти кістьми, сконати,

Ніж в землі чужій, ворожій

В славі й шані пробувати!»

Творче завдання «Портрет справжнього патріота»

Потім клас поділяється на групи.

Кожна група має записати риси характеру справжнього патріота, який потрібен Україні.

4.Моя громадянська позиція.

Патріотизм у всі часи був провідною темою української літератури, актуальною ця тема залишається і сьогодні. Любов до Батьківщини, до свого народу, цінування національної культури та традицій свого народу, готовність вести боротьбу за свободу та незалежність завжди вважалися найвищими проявами патріотизму, завжди були на першому місці серед моральних чеснот члена будь-якого суспільства. Але точно так в усі часи існували так звані «патріоти» у лапках, які, сидячі у теплих кабінетах та маючи гарний достаток, вважали, що для патріотизму достатньо висловлювати свої думки і при цьому нічого не робити. Але якщо б життя нашої країни залежало лише від таких «патріотів», наша держава ніколи б не здобула того положення, в якому вона знаходиться зараз.

Прикладами справжнього патріотизму можна вважати життя та діяльність більшості українських гетьманів, серед яких Іван Мазепа, Богдан Хмельницький та багато інших. Не менш патріотичним можна вважати життя представників української інтелігенції та письменництва, серед яких найбільш яскравим прикладом можна вважати життя Т.Г. Шевченка. Приклади патріотів.

- Любов до рідної землі
- Мужність
- Байдужість
- Відданість Батьківщині
- Шана до традицій
- Ненависть
- Повага
- Злагода
- Тривога
- Ніжність

- Хоробрість
- Справедливість
- Освіченість
- Стійкість поглядів
- Непохитність
- Щирість
- Жорстокість
- Зневажливість
- Заздрість
- Підлість
- Чесність
- Радість
- Чемність
- Активна громадянська позиція
- Непримиренність до ворогів
- Толерантність

Пам'ятка молодого громадянина України

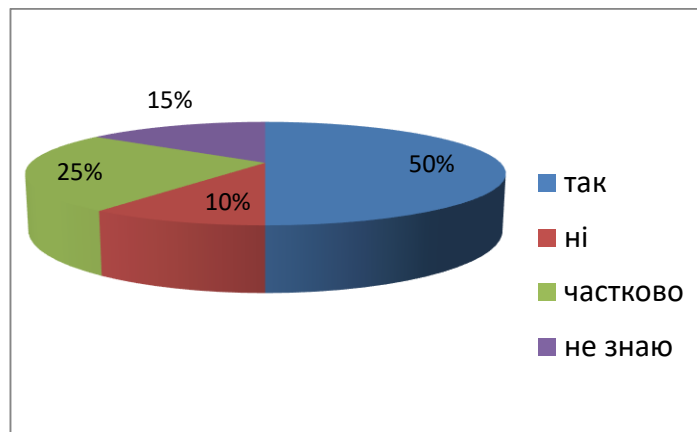
1. Пам'ятай: ти вільний громадянин вільної держави – України, для розвитку і зміцнення якої повинен кожним кроком, словом, дією сприяти розвитку, злагоді, порозумінню своєї землі й народу.
2. Сприяй відродженню духовних цінностей, набувай ґрунтовних знань з історії, культури, традицій.
3. Повсякчас дотримуйся основних засад духовності української нації – загальноприйнятих християнських заповідей.
4. Виховуй у собі патріотизм, чесність, мужність, терпимість до недоліків інших.
5. Засуджуй байдужість, зраду державних інтересів України.
6. Чесно й добросовісно трудись на благо зміцнення державності України.
7. Будь завжди готовим стати на захист цілісності Української держави, її кордонів, народу.

8. Охороняй екологічне середовище, раціонально використовуй природні ресурси.

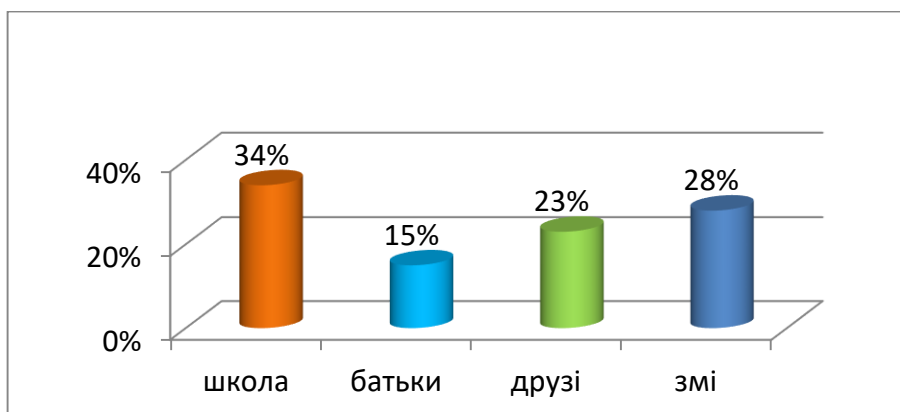
9. Серцем відчуй єдність із державою, яка піклується про тебе [39].

додатокГ

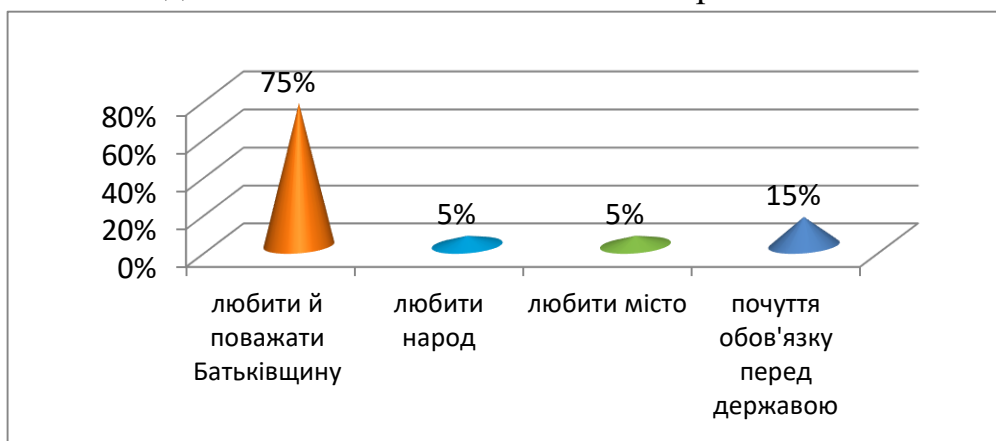
1. Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання: «Чи любите Ви свою країну?»

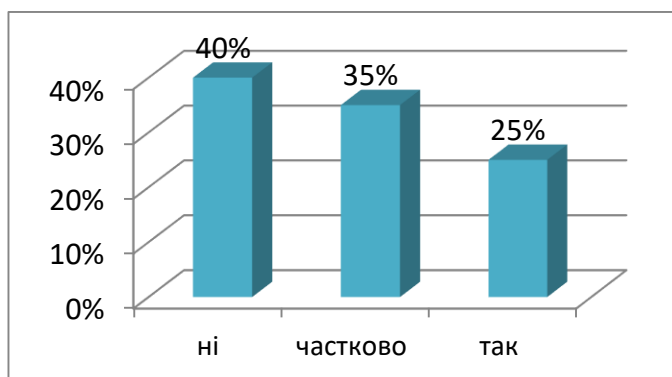
2. Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Хто на Ваш погляд більшою мірою вплинув на формування ваших патріотичних поглядів?»

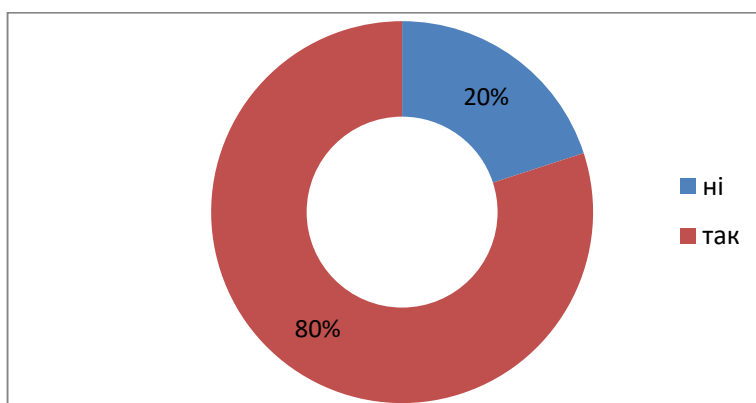
3. Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Як Ви для себе визначаєте поняття «патріотизм?»

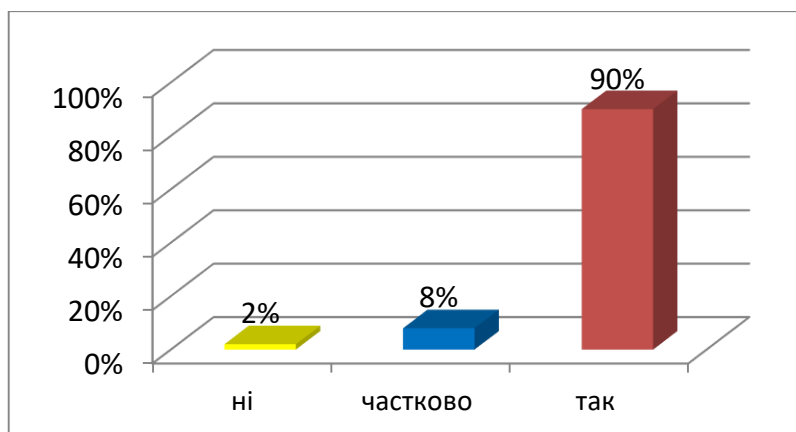
4.Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Чи дотримується Ваша родина звичаїв та традицій нашого народу?»

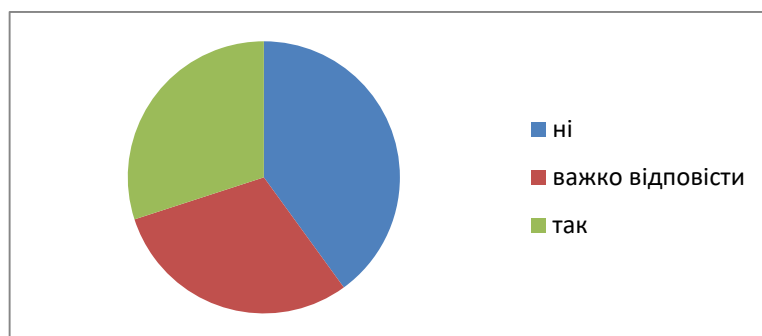
5.Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Чи поважаєте Ви українську мову?»

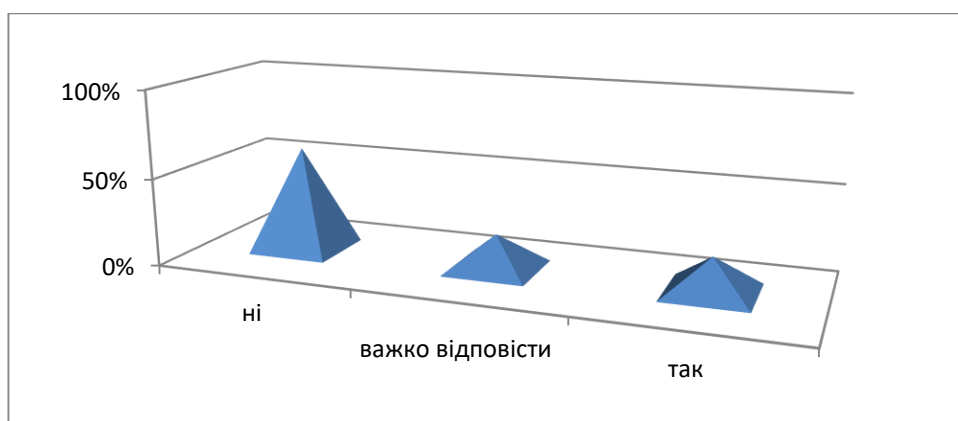
6.Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Чи вважаєте Ви себе патріотом?» отримали наступні результати

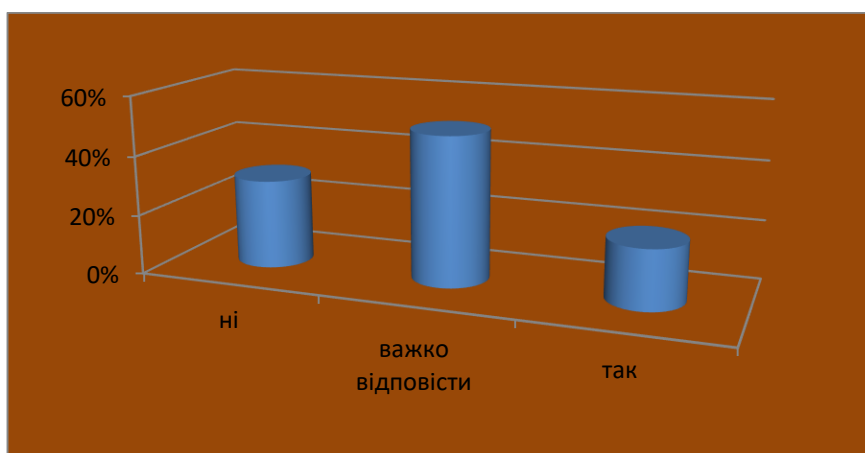
7. Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Чи знаєте Ви історію свого рідного міста?» отримали наступні показники

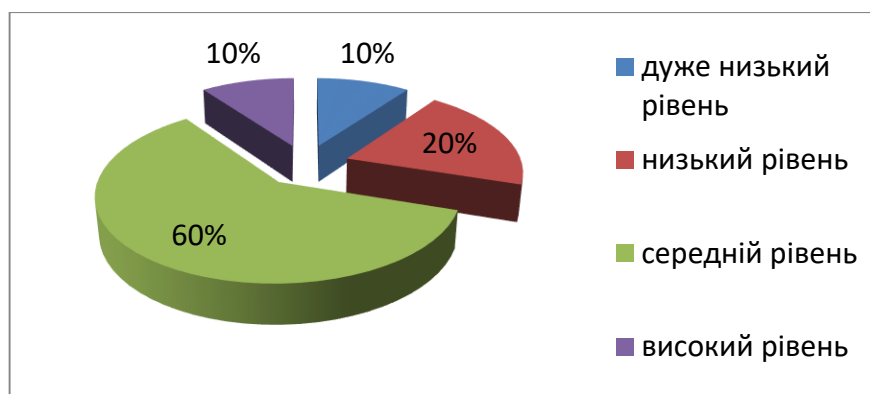
8. Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Чи вважаєте Ви службу в армії обов'язком громадянина України?»

9. Візуалізація анкети «Патріот». Результати відповідей на запитання «Чи потрібна Україні друга державна мова?»

10. Візуалізація анкети «Громадянська позиція»

Фотозвіт педагогічного проекту «Ми майбутнє України»

